

Gepubliceerd 18 oktober 2020

[Link1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)



AMSTERDAMSE TRUUS NAAR GOES

Oud-Goesenaar Ad Fraanje schreef op facebook een stukje geschiedenis van zijn ouders. Hoe de dochter van een Amsterdamse winkelchef van een bekend kruideniersbedrijf haar liefde volgde naar het Bevelandse Goes.

Een mooi project van Laura van Roemburg, in samenwerking met Museum en Historisch doc. Centrum Amsterdam-Noord. Ze kon deze foto van de bevrijdingsoptocht van 28 juni 1945 goed gebruiken, en vroeg mij het verhaal van mijn moeder Truus de Molenaar op te schrijven.

Truus werd in 1917 geboren te Apeldoorn. Vanaf 1934 woonde het gezin in Amsterdam-Noord boven de woning van Simon de Wit aan het Spreeuwenpark 13, waar haar vader filiaalhouder was.

Op deze foto van Spreeuwenpark 13 zit mijn moeder achter het gesloten raam links. Op het balkon staat haar jongere zus Wil, met arm op de schouder van haar verloofde, Bas. Moeder Willemina zit voor het open raam rechts, achter de vlag.

Op 1 mei 1940 ging ze als leerling-verpleegster werken in het Gasthuis (ziekenhuis) in Goes. Bij het Goese Sas leerde ze mijn vader Joost Fraanje kennen. Het paar verloofde zich en zou gaan trouwen. Maar in juli 1943 werd mijn vader opgeroepen voor de Arbeitseinsatz, om in Duitsland te gaan werken. Hij dook onder bij een neef op een boerderij in Hippolytushoef op het voormalig eiland Wieringen, in de kop van Noord-Holland. Ging daar werken als boerenknecht.

Truus ging daarna weer in het Spreeuwenpark wonen, bij haar ouders. Zo kon ze mijn vader af en toe bezoeken op zijn onderduikadres. Op een fiets zonder luchtbanden, ook in de koude hongerwinter van 1944/45.

Na de bevrijding in mei 1945 kon het paar eindelijk trouwen. Dat deden ze op 31 juli 1945 in Noord, in de Hulpsecretarie aan de Nieuwendammerdijk. Daarna verhuisde het echtpaar naar Goes, waar ik op 13 november 1946 werd geboren. Ze kregen samen 5 kinderen. Truus stierf in 2004 op 86 jarige leeftijd.

Gepubliceerd 27 oktober 2020

[Link Facebook](#)



De kerk vanuit het zuidoosten gezien vóór de brand in 1686. [Zeeuws Archief, collectie Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, tekening gewassen in o.i. inkt door L.J. Dhaenens]

BEDELARIJ OP DE BEVELANDEN

Na de Franse tijd (1794-1814) verkeerde Nederland in een deplorabele situatie. Het land kwam berooid uit deze periode. Bittere armoede en bedelarij was overal te zien. De Nederlandse generaal Johannes van den Bosch (1780-1844) zocht naar een oplossing en dacht deze te vinden in de oprichting van de Maatschappij van Weldadigheid in 1818.

Aan de beter gesitueerde burgers werd gevraagd om een stuiver per week te doneren aan deze maatschappij. Met dat kapitaal werden onontgonnen gronden in het land opgekocht. Daarop werden landbouwende kolonies opgericht. De armen werden geleerd hun eigen kost te verdienen en gelijktijdig werden woeste gronden ontgonnen.

In Drenthe zijn daarvan nog delen te zien in het dorp Frederiksoord dat ontstaan is uit zo'n 'pauperkolonie'. Daarnaast werd een oud verdedigingswerk, de Ommerschans, ingericht als bedelaars- en strafkolonie. We kunnen het lezen in het in 2013 uitgegeven boek 'De bedelaarskolonie'. Met gevoel voor humor heeft Wil Schackmann over de trieste situatie in deze bedelaarskolonie geschreven.

Uit het hele land konden bedelaars opgestuurd worden, waarvoor de plaats van 'opzending' dan ook een bepaalde vergoeding moesten betalen. Dat opsturen was nog niet zo eenvoudig voor de steden en dorpen die wat verder waren gelegen. Ook België behoorde nog tot het koninkrijk der Nederlanden.

Behalve paard en wagen was er geen vervoer. Vaak werd de plaatselijke veldwachter te voet op pad gestuurd met een aantal bedelaars. Vanuit plaatsen als Antwerpen en Brussel was men dan weken onderweg. Vanuit Amsterdam moest per zeilschip de Zuiderzee over gestoken worden.

Plaatselijke en provinciale bedelaarswerkhuizen hadden ook nog wel eens de neiging om inwoners met een handicap op te sturen zodat men daar ook vanaf was. Het moet een triest gezicht zijn geweest om zo'n gehavende groep gebochelden en kreupelen voorbij te zien trekken over slecht begaanbare karrensporen.

De vraag rijst of er ook Bevelandse bedelaars waren die naar de woeste gronden in Drenthe werden 'gedeporteerd'. Een eerste bericht uit Zeeland vinden we in de Goesche Courant van 12 december 1825. De Gouverneur van de provincie Zeeland maakt een besluit van Zijne Majesteit Koning Willem I van 12 oktober bekend 'inhoudende nadere en dringende maatregelen tot weering der Bedelarij'.

Bedelarij is volgens 'slands wetten' verboden. 'Wie geen werk heeft, en onvermogen is, om in zijn onderhoud te voorzien' wordt in de bedelaarswerkhuizen of in de bedelaarskoloniën geplaatst.

Voor heel Zeeland was er een bedelaarswerkhuis in Veere. De nu nog bestaande monumentale Grote Kerk in die plaats was daarvoor bestemd. Veere was niet meer die grote handelsstad waardoor de kerk toch maar leeg stond. Kort daarvoor hadden de soldaten en paarden van het leger van Napoleon er in gebivakkeerd. Het gebouw was groot genoeg om ook de Zeeuwse bedelaars te huisvesten.

Een tweede bericht vinden we in de Goesche Courant van 23 juli 1827. De burgemeester en wethouders van de stad Goes 'verwittigen' de burgers dat er van 18 augustus tot 1 september 1827 in Goes een jaarmarkt wordt gehouden. Kwakzalvers, horoscopetrekken, dobbelspelers en bedelaars worden geweerd.

Tenslotte vinden we nog op 20 november 1829 in de Goesche Courant een bericht van het stadsbestuur waarin bedelen bestraft wordt met 'opbrenging naar bestaande inrigtingen van Weldadigheid'.

Hoeveel bedelende inwoners van de Bevelanden naar de bedelaarskolonie in Ommerschans zijn gestuurd weten we niet. In het boek van Schackmann komen we wel de transporten van de bedelaarswerkhuizen uit Hoorn en Veere regelmatig tegen. Het waren zo ongeveer de 'hofleveranciers' van de Ommerschans met soms mensonterende toestanden.

Maar het is niet allemaal kommer en kwel. In 1823 maken de jonge Jacob van Lennep en Dirk van Hogendorp een voettocht door het land. Ze bezoeken ook het bedelaarswerkhuis in Veere. Lovend noteren ze "in geen gesticht zag ik zoo veel orde, zoo veel zindelijkheid, zoo veel ruimte."

Enkele jaren later worden de bedelaarswerkhuisen gesloten. De Maatschappij van Weldadigheid kreeg het allenrecht om bedelaars te huisvesten. Alle bedelaars moesten voortaan direct naar de Ommerschans. In Veenhuizen werd nog een 'dependance' opgericht. Onder begeleiding van enkele zaalwachters volgt er een verplaatsing te voet van zo'n 400 - veelal zieke en gebrekkige - bedelaars. Het beeld van het 'circus Jeroen Bosch' trekt door Drenthe komt bij me op.

Het betekende ook dat de nog aanwezige bewoners in de provinciale bedelaarswerkhuisen overgebracht moesten worden naar de Maatschappij van Weldadigheid. Het werd een getouwtrek tussen steden en dorpen over wie moet betalen. Regel was dat de plaats van herkomst jaarlijks moest betalen aan de Maatschappij.

Onder het hoofdstuk 'Mazelen uit Veere' vinden we nog een vervelende nasleep van de sluiting van het Zeeuwse bedelaarswerkhuis: "De mazelen worden 'door eene bedelaresse, uit Zeeland opgezonden, te Ommerschans aangebragt'. Grofweg wonen er zo'n 120 kinderen op de schans en 'nagenoeg hebben alle deze de ziekte ondergaan'. In april zijn er daarvan vijftien overleden." Daarnaast zijn er ook nog 45 volwassen bedelaars overleden.

Voor veel ziekten bestonden nog geen behandelingen. Over verspreiding van ziekten door besmetting wist men nog niets. Deze uitbraak zorgde wel voor een discussie over de geneeskunde in de bedelaarskolonie. Het zou echter nog 150 jaar duren voordat een ziekte als mazelen geheel verdween door vaccinatie.

Gepubliceerd 28 oktober 2020

[Link Facebook](#)



Oosterbaan Lange Vorst in 1907

OOSTERBAAN & LE COINTRE

Een foto op de facebookpagina Rondje Goes van drukkerij/uitgeverij Oosterbaan & le Cointre in Goes met daarbij veel detailistische informatie van Krijn Jobse. Dat kunnen we hier niet onvermeld laten.

De drukkerij is als vennootschap Stoomdrukkerij Oosterbaan, Klemberg en Le Cointre begonnen op 1 maart 1901 op het adres Lange Vorsstraat 88. Het was de voortzetting van de drukkerij die tot dusver gedreven werd door de heer Govert Marinus Klemberg.

De vennoten met wie de heer Klemberg zich associeerde waren de heer Petrus Oosterbaan, destijds werkzaam bij Van Markens Drukkerij te Delft en de heer Karel Le Cointre, uitgever en antiquair te Middelburg.

De dagelijkse leiding van de nieuwe firma werd overgedragen aan de heer Oosterbaan, toen net 25 jaar oud. Het compagnonschap met de heer Klemberg heeft slechts twee jaar geduurd. Reeds in 1903 trad de heer Klemberg uit en werd de firmanaam gewijzigd in Oosterbaan & Le Cointre. In datzelfde jaar werd Leendert Smit, tot dusver werkzaam in de typografische branche te Amsterdam, tot bedrijfsleider aangesteld.

De heer Smit vertrok in 1908, maar kwam weer terug in 1911, nu als compagnon. Hij bleef dit tot 1923, waarna hij vertrok naar Apeldoorn. Ook de heer Le Cointre trok zich kort na de Eerste Wereldoorlog 1914-1918 terug als compagnon, zodat de heer Oosterbaan de enige eigenaar was.

De heer Oosterbaan overleed op 4 april 1927 en bij gemis aan mannelijke nakomelingen werd in de loop van dat jaar het bedrijf overgedaan aan de vroegere compagnon, de heer Leendert Smit, die nu op zijn beurt alleen eigenaar werd en wel tot 1938. Toen werd het bedrijf omgezet in een naamloze vennootschap, met de heren Leendert Smit en zijn zoon J.H. Smit als directeuren.

Toen in 1901 de drukkerij van de heer Klemberg werd overgenomen, was deze gevestigd in de Lange Vorststraat, tegenover de Witte Paardstraat. Het pand was gevestigd op het toenmalige huisnummer C220, later gewijzigd in nummer 68 en na de laatste vernummering van de Lange Vorststraat in 1949 gewijzigd in nummer 88.

De voorzijde gaf toegang tot de zogenaamde winkel, voorzien van toonbanken en vakken, waar ook de voorraad klein drukwerk was opgeslagen. Daarachter bevonden zich, achter elkaar, de twee woonvertrekken van de heer Oosterbaan.

Het achterste vertrek gaf uitzicht op de tuin. Vanuit de winkel, langs de woonvertrekken, liep een lange gang, die uitkwam bij een smal kantoortje, dat was aangebouwd tegen de muur van bakkerij De Buck. Deze gang gaf ook de toegang tot de grote tuin, rijkelijk voorzien van fruitbomen, druiven en een kippenren.

Deze tuin doorlopend, kwam men in de kleine drukkerij. Deze bood toen slechts plaats aan een paar rijen letterbakken met kasten, een Franse snelpers, een trappers, een motortje en een oude handpers die werd gebruikt voor proefdrukken. Het primitieve motortje bracht een flink geluid voort en kon op de "Kloetingse Weidjes" goed gehoord worden.

De drukkerij was gebouwd tegen de "Lange Dijk", de Oostwal. Daar was ook de in- en uitgang voor het personeel. De voorraad papier tenslotte, bevond zich boven de achterste woonkamer. Deze was bereikbaar via een trap in de tuin. Ook de jaarlijkse voorraad fruit werd hier opgeslagen.

De gunstige ontwikkeling van het bedrijf bracht met zich mee dat het aantal personeelsleden geleidelijk groter werd. In de beginperiode telde het bedrijf drie gezellen, twee jonggezellen en vijf leerlingen. Tezamen verdienden zij een weekloon van f 140,00.

Ook moest herhaaldelijk verbouwd en uitgebreid worden. De eerste keer al in 1903, toen ter vergroting van de drukkerij, het achterste gedeelte van de tuin in beslag werd genomen. Dit herhaalde zich enkele malen, totdat van de tuin niets meer was overgebleven. Ook aan de voorzijde, de Lange Vorststraat, was meerdere malen uitbreiding noodzakelijk. In de loop van de tijd werden de panden, rechts van het eerste pand, aangekocht ter uitbreiding. Het betreft de oude nummers C219 en C219a, later 70 en 70a en na de vernummering van 1949 tenslotte, 90 en 92.

De steeds doorgaande expansie van het bedrijf zorgde voor een blijvend ruimteprobleem. Ook was de Lange Vorststraat in Goes in de jaren van de twintigste eeuw niet meer de aangewezen plaats voor een drukkerij. In 1965 vertrok het bedrijf naar de voormalige ambachtschool aan de Westwal te Goes.

Het gehele pand aan de Lange Vorsstraat van de voorzijde, tot de Oostwal aan de achterzijde werd gesloopt. Op de nummers 88, 90 en 92 werd een geheel nieuw pand gebouwd, waar meubelzaak Renaissance in april 1968 zijn deuren opende.

Oud-directeur Leendert Smit maakt dit niet meer mee hij is op 22 januari 1957 op 83-jarige leeftijd overleden. Zijn zoon J.Smit was hem opgevolgd. De drukkerij haalt net niet het 100-jarig bestaan. In 1999 wordt het bedrijf failliet verklaard. Op dat moment was het gereformeerd vrijgemaakte weekblad "De Reformatie", eigenaar en uitgever van Oosterbaan & le Cointre.

De uitgeverij en drukkerij heeft altijd een innige band gehad met deze geloofsgemeenschap. Het christelijk historische dagblad De Zeeuw, dat in 1886 werd opgericht werd al uitgegeven door de eerste eigenaar Klemberg. Ook nu nog kun je in de tweedehands boekhandel vele christelijke boeken vinden die uitgegeven zijn door Oosterbaan & le Cointre uit Goes.

Oud-werknemer Jan van Doorn schrijft in 2016 zijn herinneringen op Rondje Goes: "Ik heb de eerste 5 jaar van mijn werkende jaren gewerkt bij Oosterbaan aan de Westwal. Ik was daar jongste bediende. Er heerste daar een hiërarchisch regime, waar je alleen met je achternaam werd aangesproken. De chefs nog een haast onbereikbaar gezag hadden en de directie hooguit vanachter de glazen raampjes in de deuren van de werkruimten controleerden. Een tijd ook waar je als je van gereformeerde huize was een streepje voor had. (Ik was dat niet en bovendien was ik toen nog niet uit de kast als homo). En toch waren die vijf eerste werkjaren best oké voor me. Inmiddels is het mooie grafisch ambacht verdwenen."

Gepubliceerd 30 oktober 2020

[Link 1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)



EEN TEXTIELWINKEL IN GOES

De facebookpagina Rondje Goes publiceert enkele keren per week een foto uit het verleden van Goes. Op 29 september 2020 werd er een foto uit 1934 van een winkeland op de Oprit Grote Markt 13 te Goes gepubliceerd. Daarnaast een foto zoals het pand er nu in 2020 uitziet.

Het blijkt al vele decennia een textielwinkel te zijn die de meeste jaren eigendom was van dezelfde familie. Het leverde tal van reacties op over de geschiedenis van dit pand en dit bedrijf. Zoals de gedetailleerde reactie van Peter Frijhoff: "Magazijn De Vlijt van Gerhard Theodor Meijering opende al in mei 1897. Het pand is diverse malen verbouwd en kreeg zijn huidige ronde hoekgevel in 1939. Vanaf februari 1988 is het pand gehuurd door Livera. Volgens mij was De Vlijt VOF eigenaar van de panden mer de nummers 13 en 11 tot ze in 2019 werden verkocht."

Steven Witkam is in 1962 als zoon van de toenmalige egenaar/winkelier in de bovenwoning van deze winkel geboren en heeft er zijn jeugd doorgebracht. Van 1986 tot 2018 was hij zelf eigenaar van dit pand. Hij schrijft: "Ook een winkelpand in de Ganzepoortstraat in Goes behoorde tot de familie. Het pand op de foto is in 1939 (net voor de oorlog) geheel afgebroken en opnieuw opgebouwd (in 2 fases). Mijn ouders waren de 3e generatie in de algemeen textiel winkel en ik, samen met Diny Witkam-Fierens de 4e generatie.

In 1988 zijn wij met Livera in zee gegaan en is de naam 'De Vlijt' van de gevel verdwenen. Voor mijn Opa niet makkelijk te aanvaarden maar wel zijn support nog gekregen. In de loop der jaren is er heel veel verbouwd. Iedere keer weer aanpassingen aan de veranderende tijd. In 1971 werd het pand ernaast (Oprit 11) aangekocht en het vloeroppervlakte verdubbeld. Ook op de 1e etage was er een grote verkoopruimte en de oude trap naar boven was bijzonder en herinneren nog veel (oudere) mensen.

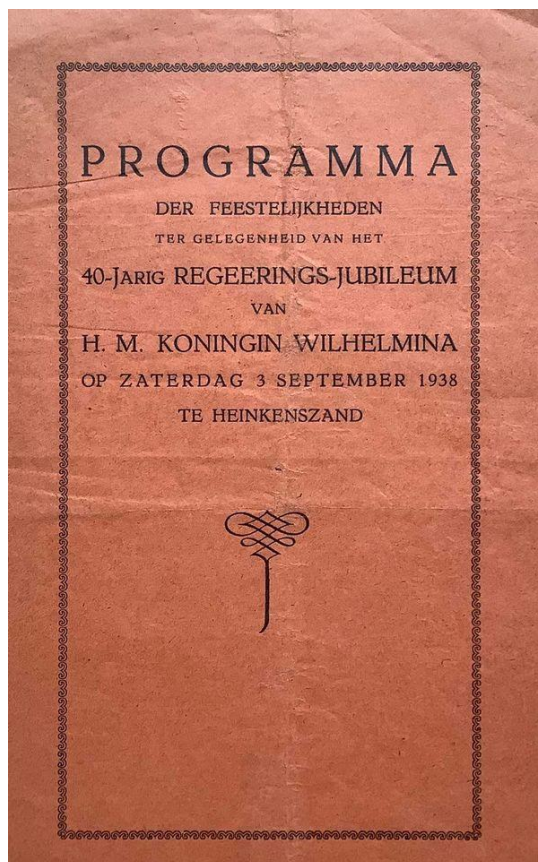
In augustus 2018 hebben wij ons bedrijf overgedragen aan onze medewerkster Willeke van der Maas. In 2019 hebben we het pand verkocht. Met veel plezier denk ik terug aan deze tijd in Goes." Marian Kole haalt nog een herinnering op aan de markante trap in de winkel: "Ik weet nog dat er in 't pand een prachtige houten trap zat. Als klein meisje ging ik daar heel af en toe naar toe met mijn moeder. Alleen voor hele speciale gelegenheden kochten we daar kleren. Dat was eind zestiger, begin zeventiger jaren van de vorige eeuw."

Foto 1: het winkelpand van De Vlijt tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918.

Foto 2: de situatie op dezelfde lokatie in 2020.

Gepubliceerd 1 november 2020

[Link Facebook](#)



FEEST

Een oranje programmaboekje uit 1938 werd ons toegestuurd. Een dun blaadje. Drie velletje A4-papier, dubbel gevouwen met op de voorkant gecentreerd de tekst in kapitale letters van verschillend formaat:

PROGRAMMA
DER FEESTELIJKHEDEN
TER GELEGENHEID VAN HET
40-JARIG REGEERINGS-JUBILEUM
VAN
H.M. KONINGIN WILHELMINA
OP ZATERDAG 3 SEPTEMBER 1938
TE HEINKENSZAND

De aanleiding en de plaats van feestelijkheden zijn duidelijk. Koningin Wilhelmina is 40 jaar koningin. In 1898 was ze als 18-jarige koningin geworden nadat haar moeder, koningin Emma, gedurende acht jaar regentes was geweest na het overlijden van haar echtgenoot koning Willem III in 1890.

Een jubileum dat in het hele land groots werd gevierd. We hebben de Krantenbank Zeeland er eens op nageslagen. De Ierseksche en Thoolsche Courant van 2 september 1938 publiceert de toespraak van de koningin onder de kop "H.M. DE KONINGIN SPREEKT TOT HAAR VOLK". De toespraak was blijkbaar via de radio rechtstreeks te beluisteren. Het artikel begint met "Woensdagmiddag te 12.45 sprak H.M. de Koningin vanuit het hoofdbureau der P.T.T. te 's-Gravenhage het Nederlandse volk toe voor de microfoon."

Wat stond er op die dag op het programma in Heinkenszand? Vermoedelijk zal dat wel ongeveer in iedere stad of dorp ongeveer het zelfde zijn geweest. En voor een deel lijkt het nog veel op de viering van de huidige Koningsdag van haar achterkleinzoon.

De dag begint van 8.30 tot 8.45 uur met klokluiden. Om 9.00 uur krijgen de schoolkinderen een tractatie om vervolgens om 9.45 uur over te gaan in "Kinderzang voor het Gemeentehuis", de traditionele aubade. Daarna van 10.00 tot 12.00 uur kinderspelen op het terrein bij de Kraaiendijk. Om 12.30 uur opstellen voor de optocht, die van 1.00 tot 2.30 uur wordt gehouden. Van 3.00 tot 6.30 uur zijn er volksspelen. Als spelen worden genoemd lintenspel, stoeltjes rijden paarden, hindernisrijden fietsen, watersteken, stoeltje dansen en tot slot een gecostumeerde voetbalwedstrijd.

Tijd om te eten is er bijna niet, want het programma gaat verder van 7.30 tot 8.30 uur met volkszang met begeleiding van "Euterpe". Van 8.30 tot 9.00 uur is er een concert van de mandolineclub, van 9.00 tot 10.00 uur een concert van "Euterpe" en de dag wordt om 10.30 afgesloten met een 'Groots vuurwerk'.

In het programma staan ook de teksten van de liederen die gezongen worden met de Avondzang. Men begint met het Wilhelmus. Daarna volgen een aantal oud-Nederlandse volksliederen zoals 'Wij leven vrij' met dichtregels als 'Wij leven vrij, wij leven blij; Op Neêrlands dier'bren grond; Ontworsteld aan de slavernij.'

Het is gezwollen taalgebruik over 'fierheid' en 'stoere knapen'. Het vlaggenlied: "O schitt'rende kleuren van Nederlands vlag, Wat wappert gij fier langs den vloed." Een draaiersjongen gaat over de Zeeuwse zeeheld Michiel de Ruijter in zijn blauw geruiten kiel.

'Lief vaderland, vaarwel' gaat over een afscheid, met zinnen als 'Eens zie ik uwe beemden weer' en 'Dat maakt mij kloek en onbevreesd'. Voor Nederland gaat over de roemrijke geschiedenis van ons land met zinnen als 'Nederlands daden meldt roemvol de Faam'. Een zin als 'Ons Holland, fier maar klein' vinden we in 'Wij willen Holland houden'.

Er volgen nog liederen als 'Een liedje van de zee' en 'Naar zee'. En een bekend lied dat op het programma stond was 'Limburg, mijn vaderland', het wellicht bekendste provinciale volkslied met de openingsregel 'Waar in 't bronsgroen eikenhout,...' Het lied 'Naar zee' gaat weer over 'Fierme jongens, stoere knapen'.

Het Zuid-Afrikaanse 'Sarie Marijs' mocht ook niet ontbreken met de bekende regel 'O breng mij terug naar die oû Transvaal'. De gemeenschappelijke geschiedenis met dit land is nog groot.

Ook mooi is het speciale welkomstlied voor prins Bernhard, die een jaar eerder was getrouwd met prinses Juliana. Onder de titel 'Lippe Detmold' zijn de eerste regels "Lippe Detmold, oude mooie vorstenstad; Wie had dat ooit gedacht, Dat uw oud en roemrijk vorstenhuis Prins Bernard tot ons bracht."

De feestelijke zang werd afgesloten met het zingen van een lied dat toen de titel 'Neêrlands volkslied' had, maar meer bekend is om de eerste regel 'Wien Neêrlands bloed door d'aderen vloeit'. Tot 1932 was dit het Nederlands volkslied. Het was altijd al omstreden om de tweede regel, die luidt: "van vreemde smetten vrij". Op deze feestdag was die zin vervangen door 'Wien 't hart klopt fier en vrij'.

Gepubliceerd 9 november 2020

[Link Facebook](#)



HROATE SCHIETE

Op een zondag in oktober fietste Jaqueline Baijens over de Sloedam in het gebied tussen Lewedorp en Arnhem, waar nog altijd veel bunkers zijn te vinden uit de Tweede Wereldoorlog. In deze tijd van het jaar, nu alles is gesnoeid en gerooid en er alleen nog een kaal landschap overblijft, vallen ze extra hard op.

Ze moest denken aan haar moeder. Zij woonde met haar familie op Ovezande toen eind oktober 1944 haar dorp werd bevrijd. Ze was toen veertien jaar. Precies twintig jaar later werd ze op diezelfde dag naar het ziekenhuis gebracht. Ze was toen acht maanden zwanger en had hevige weeën maar geen ontsluiting.

Twee uur later, op 29 oktober 1964, werd haar broertje geboren met de keizersnede. "Op bevrijdingsdag", aldus haar moeder. En zo konden ze die dag altijd makkelijk blijven herinneren.

\

Jaqueline: "Ze heeft mij ook verhalen verteld over die laatste dagen van de oorlog. Over hoe ze op het laatste moment gevlucht zijn naar een kelder van een dijkhuisje. En hoe ze daar met veel te veel mensen dagenlang opeengepakt zaten te wachten op de dingen die zouden komen."

"En zoals altijd wanneer het heel erg spannend was, kreeg mijn moeder ook in die kelder de hele tijd "hroate schiete" - een onhoudbare aandrang tot ontlasting. Er zat vervolgens weinig anders op dan dat mijn moeder ten overstaan van meerdere families haar behoefte deed op een brede spade die een aangetrouwd familielid onder haar billen geschoven hield."

"Daarna werd heel even de deur geopend, wat levensgevaarlijk was, om de inhoud van de spade op straat te kunnen katapulteren. Het moeten ongelofelijk bange uren geweest zijn."

"De kelder was van "Nom Krien" - Krijn Kribbe, een ongehuwde broer van oma die in het dijkhuisje midden op het dorp een winkeltje had. Hij verkocht onder andere suiker en koffie en naar verluidt was het er altijd gezellig want hij zette ook elke dag koffie van de bonen die hij verkocht, en elke klant kreeg een vers bakje koffie aangeboden. Er zal ook wel een kolenkacheltje gestaan hebben plus uiteraard een paar stoeltjes, en dan werd er stevig geouwehoerd en geroddeld."

"Toevallig heb ik ook de agenda van opa uit 1944 en zodoende kan ik reconstrueren wat er in oktober 1944 precies is gebeurd. Opa werkte als tuinbouwconsulent voor de fruitveiling en experimenteerde in zijn eigen boomgaard met nieuwe appelrassen. Zijn hele leven lang noteerde hij elke dag in zijn agenda de weersomstandigheden."

"Dinsdag 24 oktober 1944: donker windstil weer, naar Baarland voor het opnemen van appelvoorraden. 8-18 uur, 28 km. "Woensdag 25 oktober 1944: donker windstil weer, naar Baarland voor het opnemen van appelvoorraden. 8-18 uur, 28 km. Vader door granaat overleden" (De vader van Opa woonde in Zuidzande en hij was zo stom om 'evn buutn te goan kiekn' terwijl Zuidzande werd beschoten. Dat werd hem dus fataal).

"Donderdag 26 oktober 1944: Donker windstil weer. Vanaf 4 uur s.m. in de schuilkelder in B. Ovezande hevig art. vuur. Des av. naar Kr.Kr. op 't dorp. Nogmaals art. vuur des nachts. Landing der geallieerden op ZB."

"Ik vermoed dat opa op Baarland was toen hij ijlings een schuilkelder moest invluchten omdat de geallieerden op Zuid-Beveland waren geland. Intussen zat zijn gezin 6 kilometer verder op Ovezande. Het is dus goed mogelijk dat hij een heel gevaarlijke fietstocht heeft moeten maken. Kr. Kr. = zijn zwager Krijn Kribbe waar de verse koffie altijd klaarstond."

"Vrijdag 27 oktober 1944: Donker windstil weer, minder art vuur. Gevechten te Oudelande, Kwadendamme enz."

"Zaterdag 28 oktober 1944: Tamelijk mooi weer, ged. bewolkt, veel granaatvuur en het dorp + de boomgaard Verbeem en de schuur van gebrs. Vermeule gemitrailleurd. Mitrailleurvuur in de omgeving v/d watertoren".

"Zondag 29 oktober 1944: Mooi weer, granaatvuur te Ovezande. Veel jagers in de lucht. Driewegen en SHHoek gemitrailleurd. De Schotten komen om 5 uur des av. te Ovezande. Onrustige nacht, granaatvuur op eenige afstand".

"Maandag 30 oktober 1944: Koud weer, veel wind, droog weer. Geweldige verplaatsing van oorlogsmateriaal. Kanonnen, tanks enz, richting H'zand, Borssele enz."

"Dinsdag 31 oktober 1944: de afgelopen nacht veel regen, veel oorlogsmateriaal in de omgeving van Ovezande".

"Woensdag 1 november 1944: afw. regen en wind, veel oorlogsmateriaal in omgeving Ovezande".

"Donderdag 2 november 1944: afw. regenachtig des nachts en overdag. Met Piet en Dien naar Goes. art vuur omgeving Sloedam".

"Opa had feitelijk twee huizen in deze periode. Hij huurde een huis in Goes tegenover de fruitveiling waar hij werkte, en hij had een huis in eigendom op Ovezande met een boomgaard en een grote kas waar hij voor de lol dessertdruiven kweekte. Piet en Dien zijn twee van zijn kinderen. Hij bracht die vermoedelijk naar hun huis in Goes omdat het weer veilig was. Het huurhuis stond bij het station en opa was bang dat dit een doelwit zou zijn."

"Vrijdag 3 november 1944: de afgelopen nacht eenige regen, overdag idem. art vuur op de Sloedam."

"Zaterdag 4 november 1944: droog weer, matige wind. art vuur omtrek M'burg. Vrouw, Jaap en Nellie komen naar Goes. betaald voor verhuizen f 25,- Salaris oktober f 188,- "

"Blijkbaar was opa zelf in Goes gebleven en kwamen zijn vrouw met twee andere kinderen ook naar Goes. Er bleven nog drie zonen achter op Ovezande, maar die moesten daar blijven omdat er in Goes geen plaats was voor ze."

"Zondag 5 november 1944: droog weer, matige wind, afw. zonnig. art vuur omtrek M'burg."

"Maandag 6 november 1944: de afgelopen nacht eenige regen, overdag droog. Thuis in Terwelstraat".

"Dinsdag 7 november 1944: droog koud weer, veel wind. Wijnpeer gerooid. thuis in Terwelstraat".

"Woensdag 8 november blijft opa nog een dag thuis maar vanaf donderdag gaat hij weer gewoon"

Gepubliceerd 19 november 2020

[Link 1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)

[Link 3 Facebook](#)



GEBR. BOER

Zo'n zeventig jaar zorgden ze voor het vervoeren van pakketjes in Goes, Gebr. Boer. Op 22 oktober 2020 werd er een foto van een vrachtauto van dit bedrijf geplaatst op de facebookpagina Rondje Goes. Het leverde een aantal reacties op van oud-medewerkers van dit bedrijf. Reden om er eens wat dieper in te duiken.

De eerste vermelding vinden we in het kentekenregister. In mei 1932 wordt een kenteken afgegeven met kenteken K-10271 op naam van P. Boer aan de Heernisseweg 64 te Goes. Alle auto's in Zeeland hadden een kenteken dat begon met een K. Het kenteken was persoonsgebonden, waardoor alle auto's van dezelfde eigenaar hetzelfde kenteken hadden.

Ko de Ronde vermeld nog dat het bedrijf in 1933 is opgericht als fa. den Herder & de Ronde, in 1934 hadden ze al vijf auto's in hun bezit. Zijn ouders hebben nog een paar jaar gewoond bij het bedrijf dat toen gevestigd was op de Voorstad 50 te Goes. Zijn oudste zus is daar in 1934 geboren. Na een paar jaar is Jan den Herder alleen verder gegaan en zijn de gebroeders Boer samengegaan.

In 1940 werd dit kenteken opnieuw verstrekt, het bedrijf had toen de naam Gebr. Boer, en was gevestigd aan de Piet Heinstraat 4 te Goes. Er werd toen vermeld dat het bedrijf een 'ijldienst' Zeeland-Amsterdam had. De auto was een Renault 3-tn vrachtauto + aanhanger. In 1942 reden de auto op kolen via een gasgenerator.

In 1946 was het bedrijf nog steeds aan de Piet Heinstraat in Goes gevestigd. De Tweede Wereldoorlog was voorbij en Nederland kon beginnen met de wederopbouw. Ongetwijfeld zal er ook veel vervoerd moeten worden. Het wagenpark werd dan ook uitgebreid met een Diamond T opleggercombinatie uit 1934. Op de Grote Markt in Goes wordt deze vrachtwagen op de foto gezet.

De eerste jaren reed het vervoersbedrijf veelal in tweedehands vrachtwagens van het merk Kromhout. Van oorsprong was dit een scheepswerf te Amsterdam die in 1867 was overgenomen door de Gebr. Goedkoop. Het was nog de tijd van houten schepen. De naam Kromhout is ontleend aan het veel gebruikte hout met kromgegroeide delen dat zeer geschikt was voor het maken van gebogen delen voor een schip.

In 1900 werd door Kromhout de eerste stoommachine gemaakt en in 1901 de eerste benzinemotor. De nadruk kwam steeds meer te leggen op de bouw van motoren en in 1935 besloot men complete bedrijfswagens te bouwen. In 1969 kon Kromhout de concurrentie niet meer volhouden en kwam er een einde aan dit bedrijf dat een pioniersfunctie had vervuld in de Nederlandse autoindustrie.

In 1948 werd door de Gebr. Boer weer een Kromhout vrachtwagen overgenomen. De vorige eigenaar was De Blauwe Ster, een transportbedrijf in Rotterdam. Het bedrijf stond toen geregistreerd als Fa. Boer, expeditiebedrijf te Goes.

In 1951 vonden we de laatste registratie onder kenteken K-10271. Het merk van de vrachtwagen is onbekend. Er is een wat onduidelijke foto, het bedrijf heet weer Gebr. Boer en nog steeds gevestigd aan de Piet Heinstraat 4 te Goes. Onder opmerkingen staat: "Zeeland-Rotterdam-Den Haag-Amsterdam v.v. Niet zeker of deze nog met K-kenteken heeft gereden." In 1951 werd er een landelijk kenteken ingevoerd zoals we dat nu nog steeds kennen.

In dagblad De Stem van 6 december 1975 lezen we dat het Goese gemeentebestuur overeenstemming heeft bereikt met vervoersbedrijf Gebr. Boer om te verhuizen vanuit de binnenstad naar de 's-Heer Hendrikskinderdijk. Volgens de PZC van 27 november 1975 zat het bedrijf toen in de Vogelenzangsweg te Goes. Men had de Piet Heinstraat al in de jaren vijftig verlaten. En zo als uit onderstaande blijkt heeft men daar tussendoor ook nog enige jaren aan de Jacob Valckestraat gezeten. Het bedrijf vestigt zich in 1976 op het terrein waar eerst droogbedrijf J.G. Timmerman was gevestigd.

Wilza Mijsbergen (76) uit Goes heeft in de jaren zestig van de vorige eeuw - na het behalen van haar mulo-diploma - drie jaar als administratief medewerkster bij Gebr. Boer gewerkt. Ze schrijft daar over op Rondje Goes: "Met zoveel plezier, ik mag graag terug denken aan die tijd. Ook met de chauffeurs was het altijd gezellig en natuurlijk werd ik als 18-jarige regelmatig in de maling genomen, Kon het goed hebben. Toen ik er kwam werken, waren er drie bazen: Adriaan en Piet Boer en Jan de Herder. Jan verhuisde later naar Vlissingen en had een tankstation achter Britannia. Piet woonde in de Piet Heinstraat en Arjaan boven de zaak. Vóór het bedrijf naar de Vogelzangseweg kwam zaten ze, waar nu dansschool Janvier zit. en later zijn ze verhuisd naar Klein Frankrijk. De ene week begon ik drie maal om zes uur 's morgens de andere week twee maal. Dat deden wij 'meisjes van kantoor' bij toerbeurt. Dat moest omdat de beurtvaartadressen zo snel mogelijk in orde gemaakt moesten worden, zodat de chauffeurs met hun lading het land in konden. Een paar namen, die ik nog weet. Piet Booman, Piet Kaho, Jack Groenenberg, Adrie de Witte (bijgenaamd Duumpje) Jan Filius, Arjaan Gorsse, hij deed met zo'n driewieler karretje van Spijksaal de pakketbezorging in Goes. Willem Zaltbommel, Theo Sonke, Henk Coppoolse, Jo le Conte. We noemden onze bazen bij de voornaam, daar stonden ze op en was er 's middags een belangrijke voetbalwedstrijd dan mochten we allemaal bij Arjaan boven televisie kijken."

Volgens Wilza werkte het bedrijf van de Gebr. Boer in die periode veel samen met wethouder Jan Roose, die ook een vervoersbedrijf aan de kade van Goes had. "Op kantoor hadden we de boekhouder Marijs, assistent boekhouder Boudewijn Goudswaard, en wij als de typistes, telefonistes, secretaresses, Bea van Laere, Mieke Danielle en Ik. Later kwam er nog een zekere Cobi bij."

Wim Mulder uit Den Haag meldt dat zijn moeder afkomstig was uit Goes. Als er tijdens de Tweede Wereldoorlog, en in die eerste jaren na de bevrijding, pakketjes tussen Goes en Den Haag verzonden moesten worden, ging dat altijd met de Gebr. Boer.

Na de jaren zeventig vinden we weinig berichten in de krant over het bedrijf van de Gebr. Boer. Maar dan zien we een bericht van Peter Naessens dat het bedrijf nu een onderdeel is van GLS, een internationaal transportbedrijf. Op hun website lezen: "De GLS Group is eind 1999 opgericht. Binnen een paar jaar na oprichting behoorde GLS tot een van de grootste Europese pakketdienstverleners. Tegenwoordig is de GLS Group met eigen bedrijven en partners aanwezig in 40 landen."

In mei 2000 vestigde GLS zich in Nederland door overname van de Nederlandse Pakketdienst. Dat laatste bedrijf was in 1980 gestart als franchiseorganisatie. En ja hoor, nog even doorzoeken en we vinden in de PZC van 30 december 2000 een nieuwjaarsadvertentie van alle Zeeuwse aangesloten vervoerders bij deze organisatie. De vestiging in Goes zit aan de 's-Heer Hendrikskinderdijk, het adres van de Gebr. Boer. De vele lokale vestigingen zijn opgeheven. GLS heeft in Nederland nu een depot in Amsterdam en bij Nijmegen in Wijghen.

Foto 1: De Diamond T opleggercombinatie in 1946.

Foto 2: Jack Groenberg voor 'zijn' vrachtwagen.

Foto 3: De foto van Jacco Louws op facebook die veel herinneringen deden herleven.

Gepubliceerd 27 november 2020

[Link Facebook](#)



GROETEN UIT

"Geliefde Pa, Ma en zusters", zo was de aanhef van een vakantiekaart in 1969 van een 16-jarige dochter aan haar ouders en zussen. Prachtig taalgebruik. Niet alleen een historisch document maar ook literatuur. Die dochter die nu bijna zeventig jaar is en in Goes woont, wilde de kaarten die haar ouders hadden bewaard, weggooien. Ouders zijn al jaren dood, en wat moet je er allemaal mee? We mochten de teksten overnemen, maar wel anonimiteit.

Het is nu in het digitale tijdperk met social media niet meer voor te stellen. Nog niet zo lang geleden was er een tijd dat mensen tijdens vakantie gewoon onbereikbaar waren. Het heeft er nog eens toegeleid dat een partijvoorzitter moest aftreden omdat ze onbereikbaar was terwijl er een kabinetscrisis dreigde. Ze was ergens in Europa op wandelvakantie en mobieltjes bestonden nog niet.

Maar ook vakanties waren nog nieuw. Nu in deze coronaperiode zijn we teleurgesteld als we niet op wintersportvakantie kunnen. Voor de Tweede Wereldoorlog was het jaarlijkse dagje uit naar de dichtsbijzijnde stad als Goes of Middelburg het hoogtepunt van het jaar.

Na de Bevrijding - de jaren van de wederopbouw - gingen de mensen wat meer op vakantie. Veel geld was er nog niet, maar woningruil met iemand in een ander deel van het land was een mooi begin. Je was er toch even uit. Het reizen kon je liftend doen. Tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw werd dit nog gedaan.

Men begon voorzichtig met kamperen. Boeren hadden wel een grasveld waar je een tent op kon zetten. Zo begonnen de eerste campings. De mevrouw van deze kaart ging met haar vriendje op tienertoer van de spoorwegen. Voor twintig gulden kon je als tiener acht dagen met de trein het hele land door. In een andere vorm is deze kaart weer terug.

En zoals we nu onderweg appjes sturen, stuurden je toen vanuit iedere plaats een vakantiekaart. "Op het ogenblik zitten we in de trein naar Arnhem. Gisteren zijn we naar Maastricht en Valkenburg geweest. En eergisteren naar de Efteling." Het zijn de eerste regels op de kaart uit 1969.

In 1976 gaat ze naar Griekenland. De aanhef is al informeler "Hallo allemaal". Ze vervolgt: "Alles is hier 2 uur later in de tijd, dus we moesten ons horloge verzetten." En opa had ook nog iets gegeven, want op een andere kaart op dezelfde dag aan opa lezen we: "Vanuit Athene willen wij u nogmaals hartelijk bedanken voor het geld dat we ontvingen."

Weer twee jaar later volgt de eerste wintersportvakantie. In december 1978 een kaart uit een besneeuwd landschap met de tekst "Een rustpauze na een hele morgen skiën." In 1978 een kampeervakantie in Frankrijk en in 1979 in Engeland in 'een prachtige omgeving met een schitterend uitzicht'.

Aan de hand van ansichtkaarten trekt er een leven voorbij. Er komen kinderen en in 1988 zit ze in een vakantiepark in Overijssel. "De kinderen hebben meegedaan met een lampionnenoptocht". In 1991 een vakantie in het Limburgse Slenaken. "Via Antwerpen, Lier, Aarschot, Hasselt, Tongeren en Maastricht kwamen we hier uit."

Een jaar later zit ze op de Veluwe in een hotel, "een kamer met alles nieuw met tv en telefoon en een buitenzwembad." Een ongekende luxe. In 1998 blijft ze in Zeeland. Dicht bij huis, maar toch een kaart naar het 'thuisfront' met de aanhef "Hoi lieve mamsie". Maar ook 'mamsie' ging op vakantie want er wordt gevraagd of ze leuke dagen in Duitsland heeft gehad.

Gepubliceerd 29 november 2020

[Link Facebook](#)



POLDER DE PIET

We kennen De Piet als recreatiegebied langs het Veerse Meer tussen Wolphaartsdijk en Arnhemuiden. Er is ook een gemaal De Piet dat in het verleden de waterhuishouding in dat gebied moest beheersen. Maar recentelijk kregen we de vraag of er ook een polder De Piet is. Nooit van gehoord. Als Heemkundige Kring De Bevelanden zetten we zo'n vraag dan uit in een klankbordgroep van zo'n 100 mensen. En ja, er is een polder De Piet.

Er worden enkele krantenartikelen gestuurd om dit te bewijzen. Het oudste bericht staat in de Goesche Courant van 27 april 1882. Op die datum is er een vergadering in 's-Heer Arendskerke van het bestuur van de polder De Piet. Ruim veertig jaar later een advertentie in dagblad De Zeeuw van 19 juli 1923 waarin een varkenshok te koop wordt aangeboden in de Schengepolder De Piet in 's-Heer Arendskerke.

En tenslotte in dagblad De Stem van 8 maart 1968 een verslag van een vergadering van het bestuur van Stichting Het Veerse Meer. In 1961 is het Veerse Meer ontstaan na het afsluiten van enkele zeearmen als uitvoering van de Deltawerken, die gestart werden na de Watersnoodramp in 1953. En om de recreatie te organiseren hadden de gemeenten en de provincie een stichting opgericht.

Zo kunnen we in dit krantenbericht lezen dat 'de accommodatie van de bij de toeristen en dagjesmensen zeer in trek zijnde polder De Piet, aanzienlijk verbeterd zal worden.' Er komen meer toiletten, een consumptietent en steigers met vlotten.

Maar waar komt nu de naam De Piet vandaan. We vinden het op de internationale vraagbaak Wikipedia. Het begint met de bouw van een gemaal om de grondwaterstand te regelen. Dat gemaal met twee dienstwoningen werd in 1917-1918 gebouwd. Later kwamen er nog enkele woningen bij en zo ontstond ten westen van Wolphaartsdijk het buurtschap De Piet.

Maar eigenlijk was dat buurtschap al ouder. Van 1811 tot 1970 behoorde het tot de gemeente Wolphaartsdijk, en sinds de gemeentelijke herindeling tot de gemeente Goes.

De naam De Piet is afgeleid van een kasteel met dezelfde naam dat bij een stormvloed in 1377 verloren ging. De ruïne heeft 135 jaar als een baken in zee gestaan. Maar tijdens een storm op 19 november 1512 verdween het laatste restant in de golven. De huidige boerderij De Piet herinnert nog aan dat kasteel.

Maar nu de polder De Piet, hoe komt het dat we daar zo weinig van weten? In de achttiende eeuw werd het water van het Schenge door verzanding te ondiep en besloot men het gebied tussen Wolphaartsdijk en 's-Heer Arendskerke in te polderen. In 1847 was dit afgerond met een bedijking.

De polder kreeg de naam Perponcherpolder, genoemd naar de ambachtsheren van dit gebied. In 1874 was ook de Schengepolder gereed. Daarin zat ook de 'polder De Piet'. Deze naam werd eigenlijk wat overschaduwd door de andere twee namen, die nog steeds bekend zijn. En De Piet kennen we nu alleen nog maar als recreatiegebied.

Gepubliceerd 2 december 2020

[Link Facebook](#)



JAN EN GRIETJE

Deze keer ontvingen we als Heemkundige Kring De Bevelanden per post een envelop met enkele foto's. Helaas geen naam van een afzender maar wel een trouwkaart over een huwelijk in 1943. Hierdoor weten we voor een deel wie de personen op de foto's zijn.

Op de trouwkaart staat dat Jan Karman en Grietje van Gilst uit Colijnsplaat op 1 september 1943 gaan trouwen. Het is midden in de Tweede Wereldoorlog. Op de website van de Zeeuwen Gezocht vinden we meer gegevens over bruid en bruidegom.

Jan Karman is op het moment van trouwen op woensdag 1 september 1943 26 jaar. Als beroep staat landbouwer. Een geboortedatum kunnen we niet vinden, maar hij moet dus in 1917 geboren zijn. Hij trouwt met de twee jaar oudere Grietje van Gilst, zij is 28 jaar en geboren op 2 juli 1915.

Jan Karman is de zoon van Jacobus Marinus Karman, die enkele maanden eerder op 12 december 1942 op 70-jarige leeftijd is overleden. Zijn vader had een kruidenierswinkel in Colijnsplaat. Op 1 januari 1912 en 30 december 1916 vinden we in het christelijke dagblad De Zeeuw nieuwjaarsadvertenties.

De moeder van Jan is Jacoba de Smit. Zijn ouders zijn 13 december 1894 getrouwd. Tussen 1896 en 1912 vinden we dat er zeven kinderen zijn geboren. Uitgaande van de leeftijd van Jan bij zijn huwelijk moet hij in 1917 of 1918 geboren zijn. Hij zal dus het jongste kind zijn. Zijn ouders waren 22 en 21 jaar toen ze trouwden.

De ouders van Grietje van Gilst zijn Abraham van Gilst en Geertruida Bastiaanse. Vader is groentenkweker en geboren op 4 juli 1881. Moeder is op 16 juni 1884 geboren. Op het moment van het huwelijk van Jan en Grietje was ze al op 5 augustus 1940 overleden.

Grietje was in het gezin Van Gilst het jongste kind. Ze had nog een oudere broer en zus, Jan Bastiaan geboren op 31 maart 1909 en Leuntje op 19 augustus 1910.

Volgens de trouwkaart werd het huwelijk gesloten in de Gereformeerde Kerk door dominee Veenstra (1906-1989). In 1933 was hij als jonge dominee beroepen in Colijnsplaat. Op 17 september 1933 deed hij zijn intrede. Hij volgde dominee Staal op in deze gemeente. Als jonge dominee kreeg hij nog wel eens te horen 'Zo deed dominee Staal het niet'. Op 4 mei 1947 nam dominee Veenstra afscheid om dominee te worden in het Overijsselse Mariënborg. Daar zou hij tot zijn pensioen blijven.

Het huwelijk van Jan en Grietje was in de Tweede Wereldoorlog. Er was een kentering gaande want de geallieerden waren al in zuid-Italië geland. De Italiaanse dictator Mussolini was gevangen gezet en zou kort daarna door Duitse commando's worden bevrijd.

We zochten op de voorpagina's van de Zeeuwse kranten naar het belangrijkste nieuws op 1 september 1943. De PZC heeft het over verbitterde gevechten aan het oostfront. De Britse premier houdt een rede in het Canadeese Quibec. Voor het christelijk historische dagblad De Zeeuw is het belangrijkste nieuws de oogsttijd. Ze vinden het een feesttijd. 'De arbeid voor de boer en zijn personeel wordt weer beloond' schreef deze krant. En de Zierikzeesche Nieuwsbode vindt het overlijden van de Bulgaarse koning Boris een groot verlies voor Duitsland.

In de PZC van 7 oktober 1975 lezen we dat op 4 oktober 1975 Jan Karman, echtgenoot van G. van Gilst, op 58-jarige leeftijd is overleden. Ze wonen op dat moment in Kamperland. In de overlijdensadvertentie staat de tekst: "Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft zal leven, ook al is hij gestorven". De advertentie is ondertekend door acht kinderen met partners en kleinkinderen.

Grietje overlijdt 32 jaar later op 28 mei 2008 op de leeftijd van 93 jaar in Zorgcentrum Cleijenborch te Colijnsplaat.

De ontbrekende geboorteakte van Jan Karman (19 oktober 1916, Colijnsplaat) werd gevonden door Jacqueline Baaijens.

Deze stond bij Zeeuwen Gezocht geregistreerd onder "Kaman" (vandaar dat hij onvindbaar was) en blijktbaar waren de voornamen van de vader omgewisseld in de originele akte. Dat zal administratieve problemen hebben gegeven toen Jan wilde trouwen.

Nr 49

Per vertoede van den Officier van Justitie bij de kantonrechtbank te Middelburg van negen Augustus negen- en veertig wordt nevensstaande akte verbeterd in dien zin, dat de voornamen van den vader worden gelezen als: Jakobus Karmen.

Origineel afgegeven negen- en veertig (1916) te Middelburg, 23 September 1918. Voorz. en mede ondertekend door de officier van Justitie te Middelburg.

Nr 50

In het jaar NEGENTIENHONDERD ZESTIEN, den *een en twintigsten* der maand *Oktober* verscheen voor Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Colijnsplaat: *Jacobus Jacobus Karmen*, oud *vier en veertig* jaren, van beroep *werkhoeven* wonende *te Colijnsplaat* die verklaarde, dat op den *negentiensten* der maand *Oktober* des *vanmiddags* ten *half vijf* ure, binnen deze Gemeente in het huis Wijk *PD* — Nummer *honderd zestig* is geboren een kind van het *manneljk* geslacht, *van Jacobs de Jans, zijne huisvrouw, onder be- roep, wonende te Colijnsplaat.* welk kind zal genaamd worden: *Jan.*

Deze verklaring is geschied in tegenwoordigheid van *Jan Goudloze*, oud *vier en veertig* jaren, van beroep *veldarbeider*, en van *Adriaan Karmen*, oud *zes en dertig* jaren, van beroep *veldarbeider, beiden* wonende *te Colijnsplaat*.

Na voorlezing is deze akte door Ons ondertekend *met den aangezwen- den de getuigen* *+ N. J. Karmen* *Goudloze* *van Karmen* *van Rada*

In het jaar NEGENTIENHONDERD ZESTIEN, den *elien en twintigsten* der maand *Oktober* verscheen voor Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Colijnsplaat:

Gepubliceerd 3 december 2020

[Link Facebook](#)



HET KEETJE

In het tijdschrift van Waterschap Scheldestromen vinden we een 'vleugje historie', zoals ze dat zelf noemen. Aan de Oosterscheldedijk bij het Noordbevelandse Wissenkerke staat dijkwachtershuisje. Het waterschap noemt dit bijna 100-jarig huisje 'iconisch'.

In 2016 werd het uit 1925 daterend gebouwtje na restauratie geopend als informatiepunt van het Nationaal Park Oosterschelde. Op de luiken werden panelen geplaatst met daarop aangegeven wat er allemaal te beleven is in de omgeving. Als de vlag uithangt zijn er gidsen aanwezig.

In 1925 is het huisje gebouwd als kantoor van de dijkbaas van de calamiteuze Vlietepolder. Calamiteuze polders kwamen in Zeeland veel voor. Dat waren polders waarvan de eigenaren niet zelf de kosten van de zeewering konden betalen. De rijksoverheid sprong dan bij en er werd voor die ene polder een polderbestuur opgericht. Dit alles was op grond van een wet uit 1870 die ruim honderd jaar in stand zou blijven.

Bij het dijkhuisje uit 1925 - dat eigenlijk een kantoortje was - hoorde ook een woning voor de dijkbaas. Bij een dijkval in 1889 zijn de dijk en de woning in de zee verdwenen. In 1890 is er een nieuwe dijk aangelegd. Een woning werd er niet meer geplaatst omdat men dat te risicovol vond. Wel moest er een dijkwachtershuisje komen. Dat kwam er tenslotte ruim dertig jaar later.

Aartje Krijger uit het Groningse Zuidhorn kan er nog over vertellen. Zij is de kleindochter van de voormalige dijkbaas Jan Leendert Krijger (1879-1957). In de jaren vijftig van de vorige eeuw is ze vaak op bezoek geweest bij haar opa in het dijkhuisje. Ze heeft er nog prachtige foto's en tekeningen van.

Ook na zijn pensioen neemt opa haar regelmatig mee naar 'het keetje'. Opa was dijkbaas geworden als opvolger van zijn vader Pieter Krijger (1851-1914). Jan Leendert is te Wissenkerke op 1 maart 1879 geboren als zoon van Pieter Krijger en Josina Lena de Looff. Hij is het oudste kind in een gezin met zeven kinderen.

Het gezin woonde in het dijkhuisje dat in 1889 in de golven is verdwenen. Gelukkig was het gezin toen niet thuis. Jan Leendert was toen nog maar een jochie van 12 jaar. Later zal hij trouwen met Adriana Sara van den Broecke. Ze krijgen twee kinderen in 1910 zoon Pieter en in 1917 dochter Cornelia Josina. Als zijn beroep staat waterbouwkundig ambtenaar.

Door het ophogen van de dijken zijn deze dijkhuisjes verdwenen. Na de Watersnoodramp in 1953 moesten de dijken op 'deltahoogte' gebracht worden, zoals dat toen genoemd werd. Dat het dijkhuisje in Wissenkerke er nog staat is dus wel heel bijzonder.

Door het opgaan van de kleine polderbesturen in het grote waterschap verdwenen ook de dijkbazen. Hierdoor verloor ook het dijkhuisje zijn functie. Door zijn ligging was het wel de ideale lokatie als dijkwachtpost voor Rijkswaterstaat. Er werd een automatische peilschrijver in geïnstalleerd om het getij in de Oosterschelde in de gaten te houden.

Tot ver in de vorige eeuw was het voor een kantonnier (vaste arbeider voor onderhoud aan wegen, dijken en sluizen) een dagelijkse taak om het papier en de inkt van de peilschrijver te verversen.

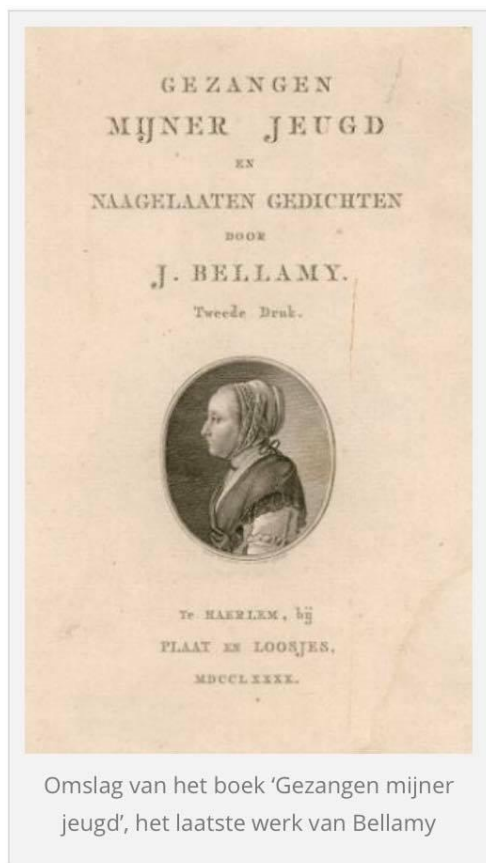
Vlak bij het dijkhuisje stond ook nog een stenen keet waar geschaft kon worden. Volgens een voormalige kantonnier werd daar in de winter de kachel gestookt met perkoenpalen (ronde geïmpregneerde houten palen voor oeverbescherming).

Wie het informatiepunt in de vroegere keet wil bezoeken kan dat doen tussen 11.00 en 16.00 uur. Als de vlag uithangt is er een gids.

Foto: tekening van het dijkhuis te Wissenkerke tussen 1836 en 1889.

Gepubliceerd 7 december 2020

[Link Facebook](#)



FRANCINA BAANE (1758-1837)

Op 17 oktober 1837 overlijdt Francina Baane op 79-jarige leeftijd te Goes. Zo maar een berichtje in een krant uit 1837. Ze was ongehuwd, haar ouders waren Jan Cornelis Baane en Maria van Milt. Haar geboorteplaats staat niet vermeld maar we weten dat dit Vlissingen is. Ze werd Fransje genoemd.

Verderop zien we dat ze op 7 april 1758 te Vlissingen is gedoopt in de Nederduits Gereformeerde kerk. Het document is afkomstig uit het archief van de familie Van der Swalme, een familie die tot de elite van de stad werd gerekend. We vinden later meer stukken die in het archief van de familie Clijver zitten, een andere elite-familie uit Vlissingen.

Op 27 december 1774 doet Francina voor dezelfde kerk belijdenis. Ze woont dan aan de Bierkaaij te Vlissingen en is dan 16 jaar. Iets verderop aan dezelfde kaai was in 1757 haar latere geliefde geboren.

Op 4 mei 1804 - ze is dan net 46 jaar - koopt ze in Vlissingen een huis aan de Houtkaai voor 245 Vlaamse ponden, omgerekend was dit 1470 Hollandse guldens. Destijds een enorm bedrag. Ter vergelijking: haar moeder had twintig jaar eerder een huis gekocht voor 70 Vlaamse ponden.

Haar dood in 1837 in Goes haalde de krant. Allereerst een korte advertentie in de Middelburgsche Courant met als datum: 'Goes, 17 oktober 1837', maar zonder ondertekening met de tekst 'Heden overleed alhier, Mejuffrouw FRANCINA BAANE, in den ouderdom van bijna 80 jaren. Eenige kennisgeving'.

Een paar eenvoudige regels waar dezelfde krant enkele dagen later op 24 oktober 1837 een redactioneel stukje aan wijdde dat begon met de zin: 'In onze courant van donderdag werd als doodberigt kennisgegeven van het overlijden van mejuffrouw Francina Baane, te Goes.'

Maar wie was deze Francina Baane? En hoe kwam ze terecht in Goes? Wie ze was lezen we heel summier in hetzelfde stukje van de Middelburgsche Courant: 'Voor hen, aan wie de overledene min bekend was, zij herinnerd, dat zij in onze vaderlandsche letterkunde als de door Bellamy innig geliefde en treffend bezongene Fillis. Zij was eenmaal als bevallige jonkvrouw algemeen bemind, later droeg zij de algemeene achting weg als een vrome, zedige verstandige vrouw, die de nagedachtenis van haren overleden minnaar haar leven lang vereerd heeft.'

Een liefdesgeschiedenis die aan het eind van de achttiende eeuw ongetwijfeld vaak onderwerp van gesprek zal zijn geweest. Op 12 november 1757 werd Jacobus Bellamy aan de Bierkaai te Vlissingen geboren. Zijn vader was belastingambtenaar en zou vier jaar later overlijden.

Het overlijden van de vader had desastreuze gevolgen voor het gezin Bellamy. Tot dat moment had men in redelijke welstand kunnen leven. Jacobus was vier jaar. Zijn in Zwitserland geboren grootvader van vaderszijde kwam inwonen om het gezin draaiende te houden.

Na enkele jaren onderwijs moest Jacobus op 12-jarige leeftijd als bakkersleerling gaan werken. Tenslotte moest er 'brood op de plank' komen. Doodongelukkig en met neerslachtige buien begon hij eenvoudige gedichten te schrijven. Hij raakte belezen en al snel werden het serieuze gedichten. Eén van zijn grote voorbeelden was de uit Goes afkomstige dichter Joannes Antonides van der Goes (1647-1684).

Op zijn twintigste was het werk van Jacobus Bellamy al opgefallen en werd hij in 1777 geïntroduceerd in een dichtersgenootschap. Aan het begin van zijn carrière werd Bellamy hopeloos verliefd op Fransje Baane een jeugdvriendinnetje van hem.

Haar moeder, weduwe van een kapitein, verbood haar echter een verloving vanwege zijn armoedige afkomst. Het was beneden haar stand. Zijn verliefdheid was niet te stuiten. In zijn bundel; 'Gezangen mijner jeugd' trad Fransje op onder de door Bellamy bedachte naam Fillis. Fransje moest zich onder dwang van haar moeder verloven met een ander. Bellamy dichtte daarop:

'Maar schoon het noodlot mij uw Deugdsaam hart ontsegt

Ik zal mij Eeuwiglijk aan uwe min verbinden.

Mijn hart is al te veel aan uwen glansch gehegt.

Dat hart dat U te veel, te roekeloos beminde.'

In 1780 overleed deze verloofde en de 'oude geliefden' zochten elkaar in het geheim weer op. In 1784 werd Bellamy officieel erkend als dichter. Dat was het moment dat de moeder van Francina Baane haar verzet tegen een huwelijk opgaf. Ze verloofden zich, maar tot een huwelijk zou het nooit komen.

Met financiële steun van een Zeeuwse notabele was hij in 1781 gestart met een studie aan de Universiteit van Utrecht. Daar werd hij politiek activist die opkwam voor de 'rechten van het volk'.

Bellamy maakt in Utrecht naam als dichter, maar miste zijn geliefde. De brieven die hij haar schreef behoren nu tot de geschiedenis van de Nederlandse letterkunde. Op 11 maart 1786 verlijdt hij op 28-jarige leeftijd.

En Fransje? Die bleef haar gehele leven ongehuwd. En hoe raakte ze dan verzeild in Goes. Dat weten we niet, maar we kunnen er wel naar gissen. Haar vier jaar oudere zus, Neeltje Baane (geb. 20 oktober 1754) was gehuwd met Gozardus Udemaris of Udemans. Deze is op 16 februari 1812 op 62-jarige leeftijd te Goes overleden.

Vermoedelijk is Francina Baane bij haar zus Neeltje in Goes gaan inwonen. Deze overleed op 10 januari 1832 te Goes. Francina overleefde haar vijf jaar en overleed op 17 oktober 1837 te Goes, mogelijk in hetzelfde huis, waar haar zus is overleden. Een adres is niet bekend.

Foto: voorpagina van de dichtbundel van Jacobus Bellamy met de titel 'Gezangen mijner jeugd' met een afbeelding van zijn geliefde Francina Baane.

Gepubliceerd 11 december 2020

[Link 1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)

[Link 3 Facebook](#)

[Link 4 Facebook](#)



ZWEMBAD HET FORT

Vorige maand plaatste we in onze rubriek Bevelands Heem een foto van een drijvend zwembad in het Veerse Meer. Het enige dat we wisten was dat de voormalige gemeente Wolphaartsdijk dit had overgenomen van de gemeente Rotterdam. Na de gemeentelijke herindeling in 1970, waarbij Wolphaartsdijk werd heringedeeld bij de gemeente Goes, werd het afgekeurd. Het Goese slopersbedrijf Westdorp zorgde voor demontage en afvoer.

We ontvingen verschillende herinneringen aan dit zwembad. Daarbij ook een filmpje uit 2006 met een interview met de vroegere badjuf Bea Tramper. Het is te vinden op Cineac Oud-Sabbinge. De interviewer vroeg verbaasd: "Waarom in het Veerse Meer?" Er is toch ruimte genoeg om te zwemmen?" De naam van het zwembad was Het Fort.

Toch was een drijvend zwembad in open water niet zo bijzonder. Zeeland is een waterrijke provincie, maar om veilig te leren zwemmen is een afgebakend deel toch wel zo veilig. Zo waren er verschillende zwemscholen langs het Kanaal door Walcheren en aan het Goese Sas. Voor Wolphaartsdijk dus in het Veerse Meer.

Eerst even iets over de herkomst van het bad. Het was afkomstig van De Oude Plantage, een klein stadspark in de Rotterdamse wijk Kralingen. Het park is gelegen tussen de Nieuwe Maas, de Maasboulevard en de wijk De Esch op het oude Drinkwaterleidingsterrein.

Het buitendijkse gebied van de Oude Plantage is in 1688 gekocht door de stad Rotterdam. Het gebied lag tussen de Honingerdijk en de Nieuwe Maas ten zuidoosten van de stad. In 1769 liet Rotterdam de Oude Plantage aanleggen, het eerste stadspark van Rotterdam. Het park was echter geen succes bij het publiek, onder meer vanwege de stankoverlast van een nabijgelegen traankokerij. In 1790 kocht het stadsbestuur de traankokerij en beëindigde daarmee de overlast.

In de 19e eeuw raakte de Oude Plantage in verval. In 1897 onderging de Oude Plantage een opknapbeurt onder leiding van de gemeentelijke tuinarchitect D.G. Vervooren. Sinds het park door de woningbouw in Kralingen minder afgelegen lag werd het meer gebruikt.

Tijdens de hongerwinter in 1944/1945 werd de Oude Plantage door de bewoners gekapt en als brandhout gebruikt. Pas in 1964 werd het herstel ter hand genomen. De Oude Plantage was intussen op deltahoogte gebracht en werd opnieuw beplant. Eind jaren vijftig werd het zwembad, dat in de Maas lag, verkocht aan de gemeente Wolphaartsdijk.

De Oude Plantage wordt nog steeds relatief weinig gebruikt. De geluidsoverlast van de Maasboulevard maakt het verblijf niet erg aantrekkelijk en bij de overgang van park naar rivier hebben veiligheidsoverwegingen en niet landschappelijke schoonheid de doorslag gegeven. De Oude Plantage biedt wel een mooi uitzicht over de Nieuwe Maas en de skyline van Rotterdam.

In Wolphaartsdijk heeft Helna van der Hoeven-van Sluijs haar zwemdiploma behaald. Ze schrijft over dit zwembad: "Het drijvende zwembad kan ik me nog goed herinneren. Vanuit Heinkenszand gingen mijn vriendinnetje Els en ik op de fiets naar Wolphaartsdijk voor onze wekelijkse zwemles. Wij waren 8 jaar! Zonder ouders naar zwemles ...gelukkig was er in die tijd - 1962 - nog niet zoveel verkeer.

Het zwembad was van hout en rondom waren er kleedhokjes. Het was natuurlijk open van boven. Je had een ondiep en diep gedeelte. De houten bakken waren bedekt met zeewier. De wanden waren open gewerkt en ook bedekt met groene aanslag en pokken. Niet echt heel fijn om in te leren zwemmen. De zwemjuffrouw was heel steng, ze heette Bea. Ging je er niet gelijk in, omdat het koud was, kreeg je een emmer water over je heen.

Een harde leerschool. Toch op 6 september 1962 (heel koud, het hagelde ook nog) het A diploma gehaald. We hadden wel veel lol onderweg en stopten weleens om gladiolen van het land te plukken. Een leuke en toch ook spannende tijd. Ik was en ben nog een waterrat, dus ben ik niet door Bea nat gegooit met een emmer koud water." Jan Verburg: "Bea de instructrice vroeg of je erin durfde springen. Ondanks dat werd je erin geduwd en achter de bezem aan."

Eleonore Vos - die toen nog Elly werd genoemd - uit Wolphaartsdijk: "Als je in Wolphaartsdijk wilde leren zwemmen, moest je in de jaren '50 naar het Goese Sas. Ik ging met twee vriendinnetjes naar zwemles; onze moeders reden ons er om de beurt heen. Daar haalde ik mijn zwemdiploma, zodat ik kon zwemmen in de Zandkreek. Dan ging je over de dijk bij Janse en kwam je ongeveer uit bij de Heerlijkheid van Wolphaartsdijk. Zwemmen kon je toen alleen bij hoog water. Mijn 'B' haalde ik in het Veerse Meer (of heette het nog Zandkreek tussen 1960 en 1961?). Er was aan het einde van de Veerweg een stuk omheind met drijvende kralen aan een touw; een paar kleedhokjes stonden onder aan de dijk. Daar zwommen we het verplichte rondje met kleren aan en kregen we ons diploma.

Badhokjes waren een luxe. En we konden elke dag zwemmen, omdat er nauwelijks meer getijde was. Toen kwam in 1961 'Het Fort'! Ons kleine Wolphaartsdijk met burgemeester Barend ter Haar Romeny had een zwembad gekocht in Rotterdam.

We gingen er enorm op vooruit. Een echt zwembad was het. Dat het water een beetje troebel was, mocht de pret niet drukken. Er was een duikplank en rondom had je badhokjes. Bea Tramper-Zondag, 'de badjuffrouw', had een kantoortje bij de ingang. Bea verkocht niet alleen toegangsbewijzen, ze was ook onze zwemlerares, een stoer mens.

In het Fort ging ik zomer 1962 op voor het C-diploma. Dat hield onder andere in dat je reddend moest kunnen zwemmen, duiken van de bewuste plank en onder water zwemmen; maar het aller moeilijkste voor mij was plankje duiken. Dan moest je onder water je ogen open doen, terwijl het water nog flink zout en best troebel was. Ik kreeg een uitzonderingsbehandeling, denk ik, want ik kwam zonder plankje boven. Maar ik mocht het nog een keer proberen. Het hele bad vol moeders (en vaders?) leefde mee en ja, de tweede keer had ik het.

We gingen elke dag zwemmen. Het was te mooi om een echt zwembad vlak bij te hebben. Maar op een dag was Bea er niet. Het was prachtig weer en we stonden al een tijdje te wachten. Dus klommen we via het hek over het dak en waren net in het water toen Bea kwam. Ze pikte het niet. Weliswaar was ze te laat, maar zij had de verantwoordelijkheid en wij hadden niet het recht zonder haar naar binnen te gaan. We moesten naar huis en mochten pas de volgende dag terug komen. Bea had gelijk en wij dropen af. Veel later hoorde ik van mijn schoonzusje uit Rotterdam, dat zij jaren lang elke dag in het Fort had gezwommen tot het op een dag was verdwenen. Dat vond ze heel gemeen. En ze wist niet waar het naar toe was. Reden van verdwijning: het water van de Maas werd te vies. Toen ze in onze familie kwam, via Zeilschool de Viking, zag ze daar haar Fort terug."

Ook Loek Menheere uit Ovezande mailde zijn herinnering: "Ik was een jaar of tien toen mijn ouders het plan opvatten mij op zwemles te sturen. Andere ouders hadden immers goede ervaringen met de zwemlessen in het drijvende zwembad in het Veerse Meer.

Ik meen dat het zwemseizoen van het drijvende zwembad liep van april t/m september. Er waren twee compartimenten. Het ene bad was dacht ik 80 centimeter diep. In het andere bad kon ik niet staan. Als je stond, stond je op een houten rooster.

Het zwemwater was bruin en koud. Het was tenslotte het Veerse Meer. Uiteraard begon je als beginnening in het ondiepe bad. De temperatuur was misschien 13 of 14 graden. Meteen moest je enkele baantjes zwemmen. Instructie kreeg je nauwelijks; althans in mijn beleving. De zwemlessen duurden ongeveer een uur. Het waren de langste uren ooit.

Als je teveel stilstond kreeg je een bezem op je rug. Er liep ook een badmeester rond, die was wat aardiger.

Ik heb het niet lang volgehouden. Al gauw begrepen mijn ouders dat ik absoluut wilde stoppen. Voor dat we afreisden naar het zwembad zat ik immers ruim een half uur op de wc, mezelf leeg te kakken van de zenuwen. En de gehele terugreis in de auto zat de achterbank vol met klappertandende kinderen. Ik mag gerust zeggen dat deze ervaring de oorzaak is geweest van mijn aversie voor zwemmen."

Janny Dekker heeft een meer positieve herinnering: "Daar heb ik leren zwemmen in 1964. In die tijd werd leren zwemmen steeds belangrijker gevonden. Zo ook in Nieuwdorp. Via de school konden we ons opgeven en twee keer per week reed er na schooltijd een busje naar Wolphaartsdijk. De vaste chauffeur was Leen de Kok, monteur bij garage van Liere. Omdat hij ook niet kon zwemmen en toch moest wachten nam hij zelf ook les. We kregen les van Bea Trampler. Zij heeft werkelijk tientallen kinderen leren zwemmen. Je kon er a-b en c diploma halen. C werd niet vaak gedaan. Tenslotte, ik herinner me nog dat het water altijd groen was, vooral bij springen en duiken en onder water zwemmen zag je werkelijk niks. Als we in het begin in het diepe mochten, liep Bea mee met de bezem. Als je dan niet verder durfde, kon je de bezem pakken. Eerst oefenden we op het korte stuk en daarna op het langere. Ik weet nog goed, hoe de zijanten van wit geschilderd hout waren in een soort ruiten. Als je begon moest je eerst in het leerbad en als je dan een rondje kon zwemmen mocht je naar het diepe."

We ontvingen ook een reactie van Jenny Trampler, dochter van de badjuf. "Een groot deel van m'n jeugd heb ik er doorgebracht omdat mijn moeder (Bea) het zwembad beheerde en er zwemles gaf. Elke dag ging ik als vanzelfsprekend na school er heen. Alle dagen in de vakanties was ik er te vinden en vaak ook nog in de avonduren."

"Natuurlijk waren er kinderen die niet graag naar zwemles wilden en "spijbelden". Ik herinner me het verhaal van een mopperende moeder dat haar zoontje niets was opgeschoten met zwemmen. Mijn moeder moest vertellen dat ze haar zoontje nooit had gezien tijdens de lessen. Hij bleek iedere keer zijn zwembroek in de sloot nat te hebben gemaakt om zo zijn ouders om te tuin te leiden."

"Ik herinner me nog dat een groep brandweermannen uit sHeerenhoek twee maal per week present was om de schoolslag te leren. Ik was er niet altijd blij mee want ik werd er vaak bij geroepen om te helpen om de beenslag aan te leren."

De komst van het bad in 1961 zorgde voor heel wat reuring in het dorp Wolphaartsdijk. Jenny Trampler heeft hier over nog een gedicht in het Zeeuws van een onbekende dichter bewaard.

Foto 1 en 2: zwembad Het Fort in het Veerse Meer.

Foto 3: Bea Trampler-Zondag, de badjuf van destijds, tijdens het interview in 2006 voor Cineac Oud-Sabbinge.

Foto 4: Gedicht van een onbekende dichter.

Gepubliceerd 11 december 2020

[Link Facebook](#)



BERGZICHTPAD

Er zijn in iedere gemeente wel straatjes of weggetjes die geen naam hebben. Meestal woont daar ook niemand zodat het gemis van een naam niet zo erg is. Anders wordt het als bijvoorbeeld politie of ambulance gebeld moeten worden voor een ongeval op zo'n locatie. Waar moet je die dan naar doorsturen?

In de gemeente Goes was dat jaren geleden de reden om de rotondes een 'pleinnaam' te geven. Zo hebben we nu in die gemeente namen als Admiraalsplein, Poelplein en sinds kort Terwelleplein. Er woont niemand aan die pleinen, maar handig voor een verwijzing.

In Wemeldinge losten ze het weer anders op. Daar had men in de Dorpsstraat een aantal smalle 'brandgangen', die men slopjes noemden. In de volksmond hadden ze vaak een naam van een vroegere bewoner. Historicus Gerard Lepoeter deed er onderzoek naar. En nu hebben deze sloppen namen als Slop van Sas, Slop van Ko van Boven en Slop van De Groene.

In Goes is er al vele jaren een 'naamloos fietspadje' tussen de Valckeslotlaan, Anna van Saksenlaan en de Parkweg. Op de hoek van dat fietspad aan de kant van de Valckeslotlaan staat de woning die tot in de jaren negentig de huisartsenpraktijk van dokter Deen was. Zijn naam werd enkele jaren geleden gebruikt voor een gelijknamige televisieserie.

Daar tegenover had je ziekenhuis Bergzicht. Dat ging in 1987 dicht toen aan de 's-Gravenpolderseweg het Oosterscheldeziekenhuis werd geopend; nu bekend als het ADRZ. Het vroegere ziekenhuis deed daarna nog een aantal jaren dienst als het eerste asielzoekerscentrum in Nederland. Nu is deze locatie veranderd in een woonwijkje.

Enkele maanden geleden werd de Heemkundige Kring De Bevelanden benaderd door een gemeenteraadslid uit Goes met de vraag of we eens wilden meedenken over een naam voor het naamloze fietspaadje. Een naam waar de historie in doorklinkt.

Altijd mooi om de historie te laten terugkomen in naamgeving van straten, wegen, gebouwen of andere objecten. We doen er graag onderzoek naar. Zo kreeg het verkeersknooppunt dat u aan Bevelandse kant naar de Westerscheldetunnel passeert de naam 'Drie Klauwen', genoemd naar een boerderij in die omgeving.

In ons onderzoek voor een suggestie voor een naam voor het fietspad kwamen we in het straatnamenregister van de voormalige gemeente Kloetinge - waartoe dit gedeelte toe behoorde - de naam Ketelaarsberg tegen met deze omschrijving: "Het gezin van Jacobus Berks, geboren te Goes op 16 oktober 1838, vestigde zich op 4 april 1874 in de gemeente Kloetinge aan de Ketelaarsberg 5. De straat ligt ten noorden van de Heernisseweg." Het is de locatie waar nu verpleeghuis Ter Vakcke staat, dat in 1965 werd geopend. Daarvoor moest deze berg worden afgegraven.

Oud-inwoner van Kloetinge, Ad Beenhakker, wist nog te melden: "De Ketelaarsberg heb ik zelf nog meegemaakt. Het was een kateelbergje ('vliedberg'), dat gelegen was ongeveer op de huidige hoek van de 's-Heer Elsdorpweg en de Louise de Colignylaan, dus wat verder oostelijk van Bergzicht en de Bergweg. Bij de berg stond indertijd een 'huis van vermaak', een buitenplaatsje dus, van de familie Ketelaar."

Een andere mogelijkheid bood een krantenbericht uit de PZC en De Stem van 31 juli 1963 over de tenaamstelling van ziekenhuis Bergzicht. Hieruit blijkt dat de naam afgeleid is van de vroegere boerderij de Berghoeve die op deze locatie aan de Ketelaarsberg stond.

En als je gaat zoeken en navragen, dan kom je ook andere informatie tegen. We noemen dat dan 'bijvangst', zoals deze: "In het boek van Jan de Jonge over de Zeeuwsche Fruitteelt Maatschappij vond ik dat de boomgaard Ketelaarsberg in 1905 door de Z.F.M. Is aangekocht, en in 1955 aan de gemeente Goes werd verkocht."

Ook is er een publicatie geweest van Dicky de Koning over de vliedbergen van Kloetinge in De Spuije no. 51, 53, 55 en 59. Tenslotte nog een reactie: "De Heernisseweg en de 's-Heer Elsdorpweg stonden in mijn jeugd nog algemeen bekend als het Bergpad. Oudere Goesenaren weten dat nog wel." De naam Ketelaarsberg komt vermoedelijk van de familienaam Ketelaar. Leden van deze familie hebben bestuursfuncties vervuld in de gemeente Goes.

Inmiddels heeft het gemeentebestuur van Goes besloten om het fietspad de naam 'Bergzichtpad' te geven. Nu maar hopen dat er ook een naamsverklaring op het straatnaambord komt.

Foto: Het voormalige ziekenhuis Bergzicht aan de Reigerstraat te Goes.

Gepubliceerd 12 december 2020

[Link 1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)



PIETER KALLEWAARD

Op 15 augustus 1866 treedt de 51-jarige landbouwer Pieter Kallewaard te Wissenkerke in het huwelijk met de 29-jarige dienstmeid Hendrika Oreel. De bruidegom was vijf maanden eerder op 26 maart 1866 weduwnaar van Jacoba Rademaker geworden.

Pieter had uit zijn huwelijk met Jacoba Rademaker 17 kinderen gekregen. Hiervan waren zeven kinderen binnen enkele maanden na de geboorte overleden en 1 kind was levenloos ter wereld gekomen. Onder de overleden kinderen was ook een tweeling die in 1854 enkele dagen na elkaar zijn overleden.

Toen Pieter in 1866 hertrouwde met Hendrika Oreel waren er nog negen kinderen in leven. Zijn oudste dochter Cornelia, geboren op 27 juli 1839, was bijna even oud als zijn nieuwe echtgenote. Het jongste kind, zoon Salomon (geboren 16 september 1857), was nog maar acht jaar. Uit het eerste huwelijk van Pieter met Jacoba waren er van 1839 tot en met 1843 vijf kinderen geboren te Wissenkerke, waarvan er drie binnen enkele maanden zijn overleden. Daarna zijn Pieter en Jacoba naar Nisse verhuisd.

Tot 1853 worden er acht kinderen geboren te Nisse. Hiervan overleden twee kinderen binnen enkele maanden en één kind kwam levenloos ter wereld. Daarna verhuisde het gezin blijkbaar weer naar het Noordbevelandse Wissenkerke, want over de periode 1854-1857 worden vier kinderen in Wissenkerke geboren. In 1854 was daar ook een tweeling bij die kort na de geboorte overleden.

In Wissenkerke overlijdt in 1861 de vader van Pieter op de boerderij 's-Gravenhoek, sinds 1816 een buurtschap bij Wissenkerke. Pieter verhuist dan naar een door hem gekochte boerderij in de Wissenkerkerpolder. Daar overlijdt zijn eerste vrouw Jacoba Rademaker in 1866 en doet enkele maanden later zijn tweede echtgenote Hendrika Oreel haar intrede.

Een jaar later in 1867 wordt door een storm de schuur verwoest. Deze wordt herbouwd en echtgenote Hendrika legt de eerste steen. Volgens het gemeentearchief Noord-Beveland gaat het hier om de Heerenhoeve in de Wissekerkepolder. In het dak stond '1867' met dakpannen in contrasterende kleur. In 1872 verkocht Pieter Kallewaard zijn boerderij aan de bankier Constant Verhaeghen in Gent. Een 'eerste steen' is door latere bewoners nooit gezien. Inmiddels bestaat deze boerderij niet meer. Het kadaster deed pas in 1878 hermeting i.v.m. de nieuwe schuur op verzoek van Constant Verhaeghen. Waarom dat zo lang geduurd heeft is niet duidelijk.

Pieter is formeel nog steeds lid van de Nederlands Hervormde Kerk. Hij voelt zich echter meer aangetrokken tot de afgescheiden Christelijk Gereformeerde Kerk en laat zich in 1868 samen met zijn vrouw en kleindochter inschrijven bij deze kerk.

In hetzelfde jaar -1868 - financiert Pieter Kallewaard de bouw van een nieuwe kerk. Het koopcontract is nog steeds in het bezit van zijn achter-achter-kleindochter:

"Ik ondergetekende Pieter Kallewaard te Wissenkerke,- op heden, blijkens daarvan voordien te Colijnsplaat residerende Notaris Lambertus van der Moer gepasseerd Koopcontract, verkocht hebbende aan de Christelijke Gereformeerde gemeente van Wissenkerke het bij Haar in gebruik zijnde Kerkgebouw alhier, verklaar ook op heden aan dezelve kerkelijke gemeente verkocht te hebben al de goederen in het kerkgebouw aanwezig, zoals Predikstoel, Banken, Stoelen, Lampen en verdere in dat gebouw dienende thans voorhanden Roerende Goederen, gelijk het mede ondergeteekende kerkbestuur verklaart te hebben gekocht, zulks voor de Som van Eenduizend driehonderd gulden, welke de gemelde gemeente nu schuldig blijft, echter onder verplichting om dezelve op te leggen en te betalen binnen drie maanden na de opeischung die ten alle tijde zal kunnen gescheiden, voorts om van dezelve som Intresten te betalen tegen Vijf percent in het jaar, die gerekend wordente zijn ingegaan den eerste November jongstleden, waarvan alzoö ieder vol jaar op den eersten November / voor het eerst in Achttien honderd zes en zeventig / zal verschijnen en moeten betaald worden en die zullen voortduren tot aan de aflossing der hoofdschuld, nog om alle betaling, zoo van kapitaal als renten/ steeds met bijvoeging van de kosten der opeischung,"

Deze kerk krijgt de naam De Uitkomst. Het gebouw bestaat nog steeds aan de Ooststraat te Wissenkerke en doet nu dienst als verenigingsgebouw voor een muziekvereniging.

In de jaren 1870-1876 zijn er enkele sterfgevallen in de familie Kallewaard. Zijn schoonzoon en zus overlijden. En in 1880 wordt Pieter Kallewaard failliet verklaard. Zijn boerderij wordt verkocht. Helemaal platzak is hij niet. Het bestuur van de gereformeerde kerk die hij in 1868 financierde betaalt in 1880 de financiering met rente terug aan Pieter.

Blijkbaar verdwijnt dat geld niet in het faillissement want Pieter gaat in hetzelfde jaar op bezoek bij zijn zes kinderen in Amerika. En daar houdt het verhaal op. Welke kinderen er in Amerika wonen weten we niet. Zijn op een na jongste kind, zoon Jacobus, die in 1856 is geboren, is in 1876 te Wissenkerke getrouwd met Adriana de Vos. Zij zijn later verhuisd naar Schouwen-Duiveland en zijn de overgrootouders van onze informant Hetty.

Maar wat is er met Pieter, zijn tweede echtgenote Hendrika Oreel, en zijn overige kinderen gebeurd? Zijn ze in Amerika gebleven? We doen een oproep in de klankbordgroep van de Heemkundige Kring. Dat levert een artikel op van de weblog van PZC-journalist Lillian Dominicus van 5 juni 2009.

"De geschiedenis van Pieter Kallewaard, die ooit in Wissenkerke een vermogend man was, maar in Amerika berooid eindigde als krantenverkoper." begint ze haar artikel. De informatie komt van een nazaat mevrouw A. den Hamer-Kallewaard uit Oostburg.

"Op 26 april 1880 krijgt Kallewaard het verkoopbedrag van de kerk, zijnde 1300 gulden, aan hem uitbetaald." Pieter Kallewaard was volgens de burgerlijke stand van Wissenkerke landbouwer, maar had tevens een soort van veiling en een transportbedrijf in de scheepvaart.

Volgens de overlevering ging het mis toen zijn vrouw Jacoba Rademaker ziek werd en kort daarna in 1866 op 48-jarige leeftijd overleed. Binnen een half jaar was Pieter Kallewaard, die op 51-jarige leeftijd met negen kinderen achterbleef, alweer getrouwd met zijn huishoudster Hendrika Oreel. Zij was 29 jaar, zijn oudste dochter Cornelia was toen 27 jaar. Uit overlevering is bekend dat de 'verhouding' al een tijdje moet hebben bestaan.

Uit diezelfde overlevering komt het verhaal dat hij al zijn bezittingen, voordat hij naar Amerika vertrok, heeft 'weggegeven'. Of eigenlijk: "Er werd gezegd dat hij werd uitgebuit door de familie van Hendrika Oreel. (...) Zijn tweede huwelijk en de aangetrouwde familie Oreel zouden wel eens de oorzaak kunnen zijn geweest van de verdeeldheid in het gezin Kallewaard", schrijft kleinzoon Jacquemijns.

Zes van de negen kinderen waren namelijk al eerder naar Amerika vertrokken. Peter Kallewaard, Pieters oudste zoon en naamgenoot, geboren op 3 juli 1841, ging op 32-jarige leeftijd in 1873 als eerste. Zijn oudste dochter Cornelia Kallewaard is met haar tweede man, Adriaan Boot en elf kinderen als laatste van de uiteindelijk zeven kinderen vertrokken. Dat was in 1883, gelijk met haar vader en zijn tweede vrouw Hendrika.

Twee zonen, Daniel en Jacobus, bleven in Nederland. Het gezelschap rond Pieter Kallewaard dat in 1883 de oversteek maakte op de Plantijn vanuit Antwerpen naar New York, bestond uit circa twintig mensen, onder wie waarschijnlijk enkele broers en zusters van Hendrika Oreel. Ze zouden in Grand Rapids (Michigan) en omgeving zijn neergestreken.

Wat er daarna met Pieter Kallewaard is gebeurd, is voor velen een raadsel. Hij zou nog door latere emigranten in Grand Rapids zijn gezien als krantenverkoper. Maar de familie weet zelfs niet waar hij en zijn vrouw moeten zijn begraven. Zijn kleinzoon Marinus Kallewaard, die 21 jaar later vanuit Werkendam naar Kalamazoo (Michigan) emigreerde, heeft zelfs nooit met zijn kinderen over het bestaan van grootvader gepraat!

Foto 1: voormalig kerkgebouw De Uitkomst te Wissenkerke met nazaten van Pieter Kallewaard.

Foto 2: de in Nederland gebleven zoon Jacobus Kallewaard met zijn vrouw Adriana de Vos.

Gepubliceerd 22 december 2020

[Link Facebook](#)



HUISARTS IN WISSENKERKE

Eind januari 1964 nam dokter Bruynzeel in het Noord-Bevelandse Wissenkerke afscheid. Vanaf 1929 was hij 34 jaar huisarts in dat dorp geweest. In de PZC van 17 januari 1964 lezen we dat er een afscheidsreceptie in het gemeentehuis was.

Zo ging dat, de huisarts behoorde samen met de burgemeester en de dominee of pastoor tot de notabelen van de gemeenschap. Zeker op een dorp was het een gezaghebbende persoonlijkheid.

Dokter Bruynzeel was op 18 januari 1900 in Rilland-Bath geboren. Na zijn opleiding was hij enkele jaren huisarts in Ter Aar bij Alphen aan de Rijn. Maar zoals hij zelf in zijn afscheidsinterview zegt: "Als Zeeuw trok ik naar Zeeland".

Het werd in 1929 Noord-Beveland, destijds een eiland dat alleen te bereiken was via veerverbindingen. Bijna zijn gehele werkzame heeft hij zijn praktijk gehad op een eiland dat geïsoleerd lag. De Zandkreekdam werd pas in 1960 geopend, de Veerse Gatdam in 1961 en de Zeelandbrug kwam pas tot stand in 1965, dus na zijn vertrek van het eiland.

Als we de periode overzien waarin dokter Bruynzeel huisarts was op een eiland als Noord-Beveland was het een tijd van grote veranderingen. Hij begon als huisarts op het moment dat de economische crisis begon. Noord-Beveland was nog een agrarisch gebied. Daarna de Tweede Wereldoorlog, waarbij veel onderduikers op het eiland werden ondergebracht vanwege de geïsoleerde ligging. In 1953 de Watersnoodramp waar Noord-Beveland enorm werd getroffen. En tenslotte het begin van de Deltawerken en het toerisme.

In zijn afscheidsinterview noemt dokter Bruynzeel voorbeelden dat er soms 's-nachts een extra boot besteld moest worden voor een patiënt die naar het ziekenhuis in Goes moest. Of die keer dat er tijdens een strenge winter een patiënt over het ijs vervoerd moest worden van Kortgene naar Wolphaartsdijk. Ook moest er een keer een helikopter besteld worden voor vervoer. Bevallingen werden door de dokter thuis uitgevoerd.

Naast de huisartsenpraktijk was dokter Bruynzeel ook maatschappelijk actief. Hij had zitting in diverse besturen van verenigingen in de gezondheidszorg zoals de plaatselijke kruisvereniging, de ziekenhuisverpleging en het ziekenfonds. Maar ook in het bestuur van de christelijke lagere school en de leesclub. De eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog werd hij ook politiek actief als lid van Provinciale Staten van Zeeland voor de Christelijk Historische Unie (CHU), een partij die nu is opgegaan in het CDA.

Nadat dokter Bruynzeel in januari 1964 afscheid had genomen, verhuisde hij naar Goes. Hij werd opgevolgd door de 32-jarige dokter J.A. (Joop) van Arkel. Deze was op 30 mei 1931 te Utrecht geboren. Samen met zijn echtgenote Arianne van Arkel-Burmanjer, die onderwijzeres was, begon hij aan de huisartsenpraktijk in Wissenkerke.

Na de 34 jaar van de oude huisarts moet dat voor het dorp een verfrissende verandering zijn geweest. Evenals zijn voorganger werd hij gemeente-arts en was hij maatschappelijk betrokken. Vooral de soms erbarmelijke huisvesting van sommige dorpsbewoners baarde hem zorgen. Mede op advies van de nieuwe huisarts werden al snel door de gemeente enkele woningen onbewoonbaar verklaard. Na sloop werden er sociale huurwoningen gebouwd. Een goede gezondheid begon tenslotte met goede huisvesting.

Inmiddels was met de komst van betere verbindingen door dammen en bruggen met Noord-Beveland ook het toerisme op dit voormalige eiland toegenomen. In Wissenkerke zat camping De Roompot. Het bedrijf is thans uitgegroeid tot een multinational in vakantieparken met een hoofdkantoor in Goes. Dokter Van Arkel hield samen met zijn echtgenote een dagelijks spreekuur op de camping.

In de PZC van 13 augustus 1980 staat een interview met het echtpaar. "Onder het motto 'wonderen verrichten we meteen, maar voor het onmogelijke moet u even wachten' stapt dokter Joop van Arkel met zijn vrouw Arianne iedere morgen klokslag elf in zijn auto en rijdt richting camping De Roompot. Om kwart over elf begint daar het spreekuur van de campingarts."

Dokter Van Arkel ziet in de zomermaanden zijn aantal patiënten met zo'n vijfduizend mensen toenemen. Volgens het interview spreekt Van Arkel wisselend over patiënten, logé's en, wanneer het Duitsers betreft, 'Bundespost'. Duitse en Nederlandse patiënten lijken op elkaar, maar de Belgen zijn wat apart. Ze zijn eerlijker en onderdaniger volgens het artsenpaar.

Er volgen wat verhalen over Duitsers met slechte eet-, drink- en rookgewoonten. Ze komen naar de Zeeuwse stranden om van de 'frische Luft' te genieten. Bij zonnig weer is het druk met bezoekers met 'verbrandingsklachten' en buiten-ongelukjes. Bij slecht weer zijn er aanzienlijk minder bezoekers. Bij de huisartsenpraktijk in het dorp hangt een kaartje met het telefoonnummer van de camping waar ze de dokter kunnen vinden.

Het artsenechtpaar is ondernemend en voelt zich betrokken bij het dorp. Echtgenote Arianne zit enkele jaren in de gemeenteraad voor de PvdA. Naast de woning aan de Voorstraat in Wissenkerke bouwt de dokter zelf een nieuwe woning met praktijk. De stijl van het bouwwerk doet ouder aan dan de leeftijd van het dorp.

Het geheel wordt afgewerkt met een torentje, dat in de Efteling niet zou misstaan. De schoonheidscommissie vond het maar 'koekenbakkerswerk'. Desondanks kreeg de dokter toestemming voor de bouw. Echtgenote Arianne zal daar later een kunstgalerie in beginnen met de toepasselijke naam De Praktijk.

Op 4 december 1987 overlijdt Joop van Arkel op 56-jarige leeftijd. Zijn echtgenote Arianne van Arkel-Burmanjer woont nog steeds in de vroegere dokterswoning. De negentiende eeuwse apothekerskast met originele potten, die altijd in de praktijkruimte stond, kreeg een plaats in haar kunstgalerie en heeft inmiddels een andere eigenaar gekregen.

Foto 1: De apotheekkast van dokter Van Arkel in 2016.

Gepubliceerd 24 december 2020

[Link Facebook](#)



EEN ARBEIDERSHUISJE IN TERVATEN

In onze rubriek Bevelands Heem in de Bevelandse Bode van 1 december 2020 plaatsten we deze foto van een arbeidershuisje op het erf van een boerderij aan de Tervatenseweg in Kloetinge.

De foto is gemaakt op 20 juni 1967 door Walter Laurentius Rijk. Hij is in 1911 in 's-Heerenhoek geboren en in 1980 in het Belgische Mol overleden. We weten dat zo precies omdat we van de Abdij Postel uit Mol twintig fotoalbums ontvangen hebben.

Lau - zoals hij genoemd werd - is in die Abdij begin jaren dertig van de vorige eeuw ingetreden, tot priester gewijd en er tot zijn dood gebleven. Hij was een boerenzoon en bezocht vooral vanaf de jaren vijftig veelvuldig zijn geboortestreek.

Tijdens zijn bezoeken bezocht hij veel boerderijen waar hij foto's van maakte en iets over de historie van die boerderijen beschreef. Dat deed hij allemaal in albums. Bij deze foto schreef hij in 1967: "Boerderij bewoond door Aarnouts. De kern van Kloetinge ligt, evenals het gehucht Tervaten, langs een ringvormige weg. De boerderijen, waarvan deze van de familie J.C. Trimpe er één is aan de Tervatenseweg, liggen alle op een eigen kleine terp."

In het album zit een foto van de boerderij en deze foto, met het onderschrift "Het arbeidershuizeke bij de grote boerderij." Omdat we benieuwd waren naar wat meer informatie plaatsten we de foto in de rubriek Beveland Heem.

Ina de Laat uit Kloetinge schrijft: "In het arbeidershuisje aan de Tervatenseweg hebben mijn ouders gewoond van ongeveer 1946 tot 1954. Mijn vader werkte bij boer Trimpe, waar de boerderij van was en kon zodoende het huisje huren, Mijn twee broertjes zijn er geboren."

Het huisje stond aan de Tervatenseweg voor de boerderij op nummer 7, tegenover de schaapskooi. Volgens Ina de Laat is het huisje waarschijnlijk rond 1970 gesloopt. De familie Trimpe woont nog steeds in deze boerderij.

Aan de linkerkant van het huisje zat het melkkot waar de boer de melk bewaarde en aan de achterkant was een deur zodat de melk gemakkelijk van de boerderij daarheen gebracht kon worden.

Aan de rechterkant van het huisje, waar het gepotdekselde gedeelte is, was binnen een "Wel" waar water voor het dagelijkse gebruik uitgehaald werd. Het middelste deel met de drie ramen is het woongedeelte en boven op de zolder denk ze dat er geslapen werd.

Cor Walrave, nu woonachtig in Roosendaal, is kort na de Tweede Wereldoorlog getrouwd. Nederland ging gebukt onder een woningnood. Veel mensen die wilden trouwen, ongehuwd samenwonen was not done, woonden noodgedwongen in bij ouders of iemand anders.

Na de verschrikkingen van de oorlog wilde men een nieuw bestaan opbouwen met een gezin. De bekende geboortegolf was daarvan het gevolg, een nieuwe generatie kwam er aan, die nu de 'babyboomers' genoemd worden.

Ook bij Cor Walrave was dat het geval, zijn vrouw is inmiddels overleden. Hij schrijft: "Ik ben al vroeg getrouwd en heb eerst bij mijn ouders ingewoond op de Kapelseweg. Na de geboorte van mijn oudste zoon kreeg ik het bericht dat ik kon beschikken over dit huisje in Tervaten. En daar waren wij zo gelukkig mee want het inwonen bij mijn ouders was ook niet zo'n succes. Mijn tweede kind, mijn oudste dochter, is daar ook geboren in 1955."

De burens op de boerderij waren Sies Trimpe en zijn vrouw. Cor en zijn vrouw waren daar heel goed bevriend mee, en gingen daar altijd om de borrel met Nieuwjaar. Bij de melkbeurt mochten ze altijd water halen want ze hadden zelf geen waterleiding.

Van Kitty Verlare uit Goes-zuid ontvingen we een telefonische reactie. Haar opa woonde in de jaren zestig van de vorige eeuw aan de Kapelseweg. Als meisje van ongeveer negen of tien jaar kwam ze begin jaren zestig vaak bij haar opa.

Opa had een werkster, Jannetje Eversdijk. Omdat ze ongetrouwd was werd ze juffrouw Eversdijk genoemd. En deze 'juffrouw' woonde in de arbeidershuisje aan de Tervatenseweg.

Kitty werd door opa regelmatig naar juffrouw Eversdijk met een boodschap gestuurd. Vaak moest ze dan tijdschriften brengen. En soms kwam ze terug met een paar eitjes.

Nu, zestig jaar later, vind ze het nog steeds indrukwekkend. “De deur zat aan de achterzijde. Als je binnenkwam had je een soort halletje met een aarden vloer. Dan kwam je in een kamer waarin geleefd werd. Daar achter een alkoof (tussenkamer) met bedstee en dan kwam je in de ‘mooie kamer’, die alleen op bijzondere dagen of met bezoek werd gebruikt. Ook wel de ‘pronkkamer’ genoemd. In de kamers lagen plavuizen en op de deuren zaten houten knoppen als deurklink.

We ontvingen ook een reactie van Marc Kole, schoonzoon van de eigenaar, de familie Trimpe, deze wonen nog steeds op deze boerderij. Ook hij bevestigt dat het huisje midden jaren zeventig is gesloopt.

Gepubliceerd 25 december 2020

[Link 1 Facebook](#)

[Link 2 Facebook](#)



DE SCHELDEPOST 75 JAAR

In 2020 bestond het advertentieblad De Scheldepost 75 jaar. Het blad wordt wekelijks in de gemeente Kapelle huis aan huis bezorgd. Eigenlijk bestaan ze een jaar langer. In 1940 was de vader van Dave Herselman een drukkerij/uitgeverij aan de Weststraat in Kapelle begonnen. In 1944, het laatste oorlogsjaar, begon hij met een advertentieblad.

Omdat de Duitse bezetter de naam Scheldepost niet accepteerde werd het De Luisterpost. Na de bevrijding werd de naam gewijzigd in De Scheldepost. Volgens Herselman was het een blaadje zonder foto's met overwegend advertenties dat iedere twee weken verscheen.

Daarmee doet hij het werk van zijn vader tekort. Uit de verschillende nummers die in 1945 verschenen blijkt dat er toch wel veel redactionele artikelen waren. Op 20 april 1945, een deel van Zeeland was al bevrijd, maar de rest van Nederland nog niet, wordt de hele voorpagina gebruikt voor 'nieuws'. Redacteur was B.J.J.R. Walrecht.

Zo lezen we in dat nummer een bericht over de HARK (HulpActieRoodeKruis) dat het 'comité zal trachten enkele weken na de bevrijding, wellicht voor eenig ander burgerverkeer tusschen Noord- en Z.-Nederland zal zijn toegestaan, een aantal kinderen tusschen 7 en 14 jaar, naar Zeeland te laten komen.' Doel was om deze kinderen, die in noord-Nederland de hongerwinter hadden meegemaakt drie maanden in gastgezinnen onder te brengen om aan te sterken.

Ook over de internationale politiek wordt verslag gedaan, zoals over het ontstaan van de staat Israël. Het eerste nummer na de bevrijding verscheen op 11 mei 1945. De eerste ingezonden brief verscheen zonder ondertekening van een inwoner onder de kop 'BURGERS VAN KAPELLE-BIEZELINGE EN OMGEVING'. Het was een oproep om bloemen te leggen op de begraafplaats van 'onze gevallen Franche vrienden', iets dat vijf jaar niet mogelijk was geweest.

Later is het bedrijf van Herselman verhuisd naar de Biezelingsestraat en heeft daar, naast zijn huis, de drukkerij voortgezet tot zijn zoon Dave het in 1972 heeft overgenomen. Zoon Dave: "Vroeger was het zo dat je ging helpen in de zaak van je ouders, maar ik had als klein jongetje niet het idee dat ik de drukkerij/uitgeverij over zou nemen. Toen ik het overnam, was ik al getrouwd en stond ik daar helemaal achter."

Na de overname in 1972 is de Scheldepost wekelijks uitgekomen in plaats van één keer in de twee weken. "De krant werd goed gelezen en we merkten dat mensen daar wel behoefte aan hadden, maar ook om de adverteerders een beetje tegemoet te komen."

Drukkerij Herselman bestaat al een aantal jaren niet meer. Jon Herselman, kleinzoon van de oprichter en wethouder van de gemeente Kapelle zegt daarover in De Ondernemer van 14 maart 2016: "Ik kom ook uit een ondernemersgezin. Mijn vader en moeder hebben een boekhandel op het dorp: Lectori. Mijn vader had vroeger een drukkerij. Die is van mijn opa op mijn vader overgegaan. Ik was degene die daarmee brak. Ik hou wel van tradities en er is ook een periode geweest dat ik vond dat ik die in stand moest houden, maar mijn hart lag niet in de grafische sector. Ik ben weliswaar opgegroeid in de drukkerij, was er in de vakanties altijd te vinden, maar toch had ik er niet zoveel mee."

Maar nu bestaat de drukkerij niet meer. "Die werd een paar jaar geleden overgenomen door niet de juiste mensen. Ik heb met mijn vader het verkooptraject gedaan. Ik zeg altijd dat ik een behoorlijke mensenkennis heb, maar in dit geval heb ik het compleet mis gehad. Het ergste vond ik dat werd gezegd: 'Drukkerij Herselman is failliet'. Die naam had men behouden, maar de link met onze familie was er al twee jaar niet meer."

Foto's: Dave Herselman en een nummer van De Scheldepost uit 1945.